

A MI LAPUNK

Népzene.

Irta: Kodály Zoltán.

A székely balladák szövegének fölfedezése most vagy helven esztendeje, (zenéjével akkor még nem törődtek) lázba hozta a magyar irodalmi világot. Gyulai Pál azt írta, hogy harminc ó-székely ballada fölér a magyar műköltés minden enemű termékével. Akkor Arany János leghíresebb balladáit már megvoltak.

Egy másik emberöltő, megkésve, de tán még nem elkésve, meghozta a székely balladák s az egész magyar népköltés zenéjét is. Nem mondunk nagyobbát, mint Gyulai, ha azt mondjuk, hogy harminc ilyen dallam fölér a magyar műzeneköltés minden termékével . . . pedig itt hiába keresünk Arany Jánost.

Csodálatos és hihetetlen, hogy 1858-ig, mikor a „Barcsai“-t fölfedezték, senki sem sejtette, hogy ilyen is van. Pedig akkor már évtizedek óta kutatták és ismertették a népköltést. Annak bizonyosága ez, hogy a magyar nép úgy élt, a műveltebb réteg lőszomszédságában, mint idegen világrész, ma is úgy él.

Budapestről Párisba rövidebb volt az út, mint Kászonyfaluba. Ma még inkább az. Én is előbb jutottam el Párisba, mint Kászonyba. De még elég jókor megláttam, hogy itt is van annyi keresni valónk, mint ott.

„Köznép“, „parasztság“ . . . hallom, mi köze lehet a művészethez? Az, hogy a magyarság egészéből egyedül őrizte meg azt a szikrát, amelyből, ha van mivel táplálni, felgyúlhat a nemzeti művészeti tüze.

Parasztember: az embert hangsúlyozom, nem azt, ami elválaszt tőle, hanem ami közös vele.

Nem helyes, hogy a magyar városlakónak a falusi magyar csaknem olyan exotikum, mint a néger. Nem elég autón átrobogni a falun. Be kell lépni a kapun, körülnézni a házakban: ott is emberek laknak. Sokszor égbekiáltó testi-lelki nyomorúságban (erről is mi tehetünk) és mégis mennyit tanulhatunk tőlük.

Még zenét is. Sőt: a mi zenénket, amiből a miénk lehet és lennie kell, ha nem akarunk idegenek szellemi rabszolgái lenni, — csakis tőlük tanulhatjuk.

Werfel „Paulus“-ában mondja egy fiatal héber: „Csak az idegen szép!“ És pár év múlva elpusztult Jeruzsálem.

Üzenet.

*A vacsora mellől is felálltunk már,
az ablakokra is ráhúztuk a függönyt,
most lezárjuk az ajtót.*

*A falak is tudják:
börtön ez, ahonnan nem lehet kilátni,
kilátni az utakra,
kilátni, hogy mi is fényt adnánk az éjnek,
mint báli vendég illusztris megjelenéssel.*

*Tudod-e te bécsi, vagy párisi pajtás.
micsoda nagy mezők halotti lepedője alatt
épiüll a házam,
hogy meggyujtom minden szobában a szerény petróleum lámpát,
vetítsen egy kicsit az esteli óra,
nagyot kell akarnod, nagyot kell nézned:
nem látod különben.*

*Ezen az asztalon meddő percekben üzentem sokszor
és most is,
talán felfigyelsz hozzám,
vagy elég, ha nézed,
mennyi sín fekszik nagy mezőkön hegyek közt,
mig eljut hozzám
és elég, ha látod házam függönyözött ablakának kicsike fényét.*

MIHÁLYI ÖDÖN.

A falu költője.

Mihályi Ödön a hallgatag költők közé tartozik. Költészetének természete hozza magával, hogy keveset daloljon. Új verskötete, a pozsonyi Irók Kiadóvállalatában remekül kiállított: Galambot várok című is mennyiségileg keveset ad. Mihályi a falu költője, verseiben nem a különlegességek és külsődlegességek dominálnak, hanem a parasztembernek, a legelmaradottabb, legvédtelenebb lénynek az életérzése kap benne tiszta hangokat. A resignáció költője Mihályi, azé a resignációjé, melyet csak a város fényeiből a falura kallódott ember érezhet a sötét és hideg mezőkön. A kolozsvári Korunkba írt önvallomásában mondja: — „szociális tett a lélek nyomoráról írni, mely egyformán szenved itt, akár az én lelkem, akár paraszt barátomé. Szenvednie kell, mondom, ebben a táglevegőjű börtönben, ahol halott hómezők alatt elrohad minden jószándék, minden felkészült akarat. Hogy miért? Mert a paraszt lelki konstrukciója: tunya, álmos és valami megfelfejthetetlen kozmikus bánattól, valami ismeretlen tébolytól terhes, mely pálinkát itat vele és templomban térdepelteti, mert itt él a meztelen elementumok között, melyek ellen semmi védelme, semmi fegyvere.“ — A Mihályi versek teljes tisztasággal adják vissza a kiszolgáltatottság, gyámoltalanság, áhítatosság, rémült közönyösség paraszti érzéseit. Puritán emberi hangjaira figyeljen fel mindenki, aki a falu csúnya embereit szereti.

Peéry Rezső.

„Fiatal szíveken át...”

GYÖRY DEZSŐ LEVELE RÓMÁBÓL.

Róma, március eleje.

„A Mi Lapunk”-kal beköszöntő talján póstást mindig kétszeres örömmel üdvözlöm, mert ez az az egyre gazdagabb, irányítóbb és helyes irányban mozgó ifjusági lap, melyből a vetésbe szökkenő új magyar jövő: a fiatalság lelke csap ki rám és ér el hozzámig. Azok a jól ismert fiatal nevek, akik mögött egy életerős nemzedék akarata sarjad, jó ismerőseim már indulásuk óta s a belőlük feltörő hangból boldogan állapítom meg, hogy ez a hang már leggyakrabban a munkás, okos, komoly fiatalok hangja: mégis csak érdemes volt hinni bennük, álmodni nekik és verekedni értük, — ha úgy kellett, — még önmagukkal is. S hogy ez a nemzedék olyan fába vágta a fejszét, amihez a mai fejszék: mai erejük, tudásuk és képességük még szinte édeskevés, az nem jeleníti azt, hogy rosszul indultak, csak azt, hogy a feladat, amit kiűzték, nagyon nagy, nagyon szép és náluknál is nagyobb.

Szeretném, hogy minél kevesebb legyen a kicsorbult fejsze és a félrevágás.

De a fenti jelenségnek már történelmi jelentősége van. Ha szétnézek a világban és kezem a fiatalokat, azt látom, hogy a németeknél már száz év előtt az ifjuság megújódása teremtette meg az azóta hatalmassá bomlott jövőt; Amerikában a fiatalok korán férfisorba kerülnek s megacélozódva válnak férfivá; itt, a harmadik Olaszország megteremtője is nemcsak külön figyelmet szentel a fiatalságnak, de a nagy építő munkában komoly szerepet, állást és hatalmat is ad nekik; sehol annyi fiatal hivatalnokot, rendőrt, lisztviselőt nem láttam, mint ép itt; tudjuk, hogy a háború utáni Olaszország is sok tekintetben fiatal vállakra támaszkodik és számol velők, mint tányezővel; közel szomszédságunkban a Morván túli ifjuság volt évtizedeken keresztül öre egy nép életvágyának, — hely és idő szerinti más és más, szebb vagy kevésbé szép feladattal s jobb vagy rosszabb eredménnyel, de az új embertípus és az új élet megteremtői köröskörül: a fiatalok.

A magyar történelem, hiszem, most érkezett el ahhoz a forduló ponthoz, ahol az újjaszületés felé megindul. A magyar lélek különös lélek s talán a megpróbáltatások segítik hozzá, hogy igazi arcát megtalálja. A kisebbségi fiatalság életének súrlódási felületei nagyobbak, ezeken több hő fejlődik s minden salak könnyebben kiolvadhat, minden élethátráltató érdesség könnyebben lecsiszolódhat: én a megújuló magyar Génusz avánt garde-ját (elővéd) a mi ifjuságunk legjobbjai közt sejtem és szeretném. Es ha itt szétnézek magam körül, akkor

csak megnől a hitem. A lazább, kevésbé megpróbáltatott, déliesen tunyább s évszázadok óta elhanyagolt olasz népbe a Duce csodálatos rövid idő alatt ép a fiatal szíveken át belekényszerítelte a rend, a fegyelem, a megszervezettség és a fokozott munka crényét és parancsait, amiknek jelentőségét még szocialista körből tudta.

A magyarság a német kultúra közelében sem ébredt még egészen rá ennek a súlyára. Az újarcú magyar fiatalság egyik főkötelessége, hogy a szélesebb lélek, a szociálisabb szív és reálisabb élettudás mellett ép ezeknek az értékeknek a közboldogságot szolgáló gyakorlati felhasználása végett: felismerje a szervezethez, a rendszeresség és a fegyelmezett munka súlyát és helyét a magyar életben s a maga kis életében is és ebben is kövesse a régi nagy költő akarátát: „Legyen minden magyar utód — különb ember, mint apja volt.” De persze: sok jobban jobb, de semmi rosszban rosszabb.

A világon mindenben együtt van a jó és a rossz. Nekünk minden minden annyit kell, hogy érjen, amennyivel nagy munkánkat segíti s közelebb hozza a magyar lelket önmaga cselekvő erejű felismeréséig.

Kitartást, hitet és jó munkát a jótakaróknak és a dolgozóknak!

Sok üdvözlettel:

Györy Dezső.

Hozsánna.*)

Megmozdult az aether,
Benne gépek zúgnak!
Örömrivalgásuk
Hozsánna az úrnak.

Hozsánna, hogy testünk
Rabláncát letépte
S megnyitá az utat
A Földről az Égbe.

Égi szerető.

Hová rohasz, Ember,
Szárnyas géped szárnyán?
Égi szerető csal?
Csókodra vár tán?

Ne menj el, óh, kérnek
Összetett, szép kacsók.
Amannak az arcán
Hideg jég a csók

VILÁGJÁRÓ.

*) A „The Wings” film pályázatán díjazott protógusok.

ogyan látogattuk meg a kassai cserkészek nyári táborát Szepsiben?

— Egy nap a motornaplónkból. —

Írta: SZOMBATHY VIKTOR

(1 folyt.)

Már éppen azon munkálkodtunk, hogy a tábor-kerítésen lebegő zászlócskák egyikét szereljük fel a motorunkra, mikor nagysíeive megérkezett Armand bácsi, Vilkovszky Armand, a csapat kitűnő parancsnoka. Hogy igen agilis parancsnok, azt rögtön láttuk, amikor a rengeteg fűrészt, baltát, kést egymásután kapcsolta le magáról: egyelőre közelíteni se mertünk hozzá, a harcias szerszámoknak miatta, ámde azonnal kiderült, hogy amilyen harciasak szerszámai, olyan barátságos, kedves maga az ember. Vége-hossza nem volt a kölcsönös elbeszélésnek, tábormagará-

zatoknak, úgy, hogy félkézzel a kitűnő ebédet kanalaztuk, más kezünkkel még akkor is a térképeket s a cserkészfényképeket forgattuk az ebédlőasztalon.

Nincs annál meghatóbb, mint mikor „duplát” kap az ember minden jó falatból s ehhez a duplához énekszóval indulnak a táboritrikós gyerekek, minden egyes alkalommal a konyha tilkos sátra irányában s lassankint úgy elkvaterkázgattuk línom málnaszörppel az időt, hogy alig vettük észre az indulás pillanatát. Ámbátor igen ajánlatos lett volna otmaradni másnapra is, mert éppen akkora ígérkezett egy kerek erdei multság, a kassai mamák-papák és egyéb jóképű vendégek részvételével, de hát nagyon is kötött programmal dolgozunk, a multságot, — bármennyire kecsegtető volt is, — bevárnunk nem lehetett.

Béla fiú megigézve keringett, még ebéd után is.

— Ez a tisztaság, ez a gond, ez a rend! — szuszogta, — fiúk, szeressétek ám a parancsnokokat nagyon, aki ilyen táborhoz és cserkészeihez juttatott benneteket!

Nem is hittem volna, hogy Béla fiúban ennyi ékesszólás van, úgylátszik, nagyon szívére szaladt ez a tábor. Noha, valljuk be, egyébként is szívünkön van nekünk minden más, formás tábor és ki meri tagadni, hogy a szlovenszkoí táborok egytől-egyik nem formásak mindig és nem szívrehatók?

De hát a kassaiakkal ez volt első tábori találkozásunk ide-oda jártunkban s nagyon szép ajánlással mutatkoztak be ezek a huncut kassaiak. Nem hiába, tudnak is valamit!

(Nehogy valamelyik más csapat zokon vegye ám a fenti dicséreteket! Nem lehet tudni, jövőre nem öhozzájuk durrog-e be Béla és az NSU-gép...!)

Alig bírtunk elválni a tábortól. Ám a búcsúóra, — miként a költő mondogatja, — vésszen közelgett s előltünk még hatalmas út állott. Pillanatnyi szeszélyünkre hallgatva, egy másik, hosszabb útvonalat választottunk, Rozsnyó felé, nem a délelőtli. Így aztán nagy hajrá és egyéb üdvrivalgások kíséretében útnak költögtettük a pöfögő masinát. Kezdetben hepe-hupás réteken gázoltuk a fűvet, — biciklis cserkész mutatta az utat előltünk, aztán rátértünk a jászói útra és a kassai tábor lassankint, csak mint játékszer, mosolygott az erdők oldalában.

Béla ráfeküdt a motorra: Vadúl repültünk az úton, Béla kormányzási bravúrokat követett el, néha azt hittem, valami szénaszekér oldalában akaszodom föl, máskor meg az az érzésem volt, hogy az útszéli korlátot fogom meglovagolni hirtelen.

Jászó kellős tornya tünt fel.

Legmerészebb fordulattunkkal kanyarodtunk a gyönyörű jászói parkba. Hirtelen lefékeztük a motort.

— Mindent megnézünk pontosan! — jelenttem ki, titkon abban reménykedve, hogy legalább egy félóráig állhatok kéllábon a drága anyaföldön, mert, ha felülünk a motorra, ismét csak elveszítem bizonyosságomat a világ egyensúlyi állapota felől.

Béla azonban a motorosok lelkiségét hordozta magával e napon is. Végigfutottunk a kolostor folyosóján, bekukkantottunk a templomba s mikor én még csak remélni kezdtem, hogy az alapos szemle közelkezik és melegen ajánlottam a halastavat is, ő már a benzinmennyiséget vizsgálta.

— Minden nagyon szép!

Nagyon rövid idő alatt jöttél rá ennek a megállapítására! — húztam keserűen zsibbadt lábaimmal a homokos úton, egyre tolva az indulás idejét.

— Jó cserkésznek elég egy szempillantás is és máris megállapítja, jó ebédet főznek-e a jázsói kolostor konyhájában, avagy van-e még olaj az olajtarlóban! — rántotta meg a mágneszt Béla s még mielőtt észrevettem volna magam, már a Stoószfürdő felé vezető úton poroztunk.

Mecenzéf aranyifjúsága éppen a délutáni ablakverősdit játszotta, mikor hatalmas kanyarodóval vágtnak át a falun. Egy hivatalos személy megállásra intett bennünket, alighanem néhány korona gyorsajtási bírság lefizetésére ösztönzött volna, de mi már akkor a Stoószfürdői szerpentineket vágtnak keresztbe-kasúl. Szememet behúnyva vártam a véget. Béla a kanyarokat tanulta bravúrral megostromolni. Egyre magasabba kerülünk.

Mire kinyitottam a szemem, éppen a Stoószfürdői igazgatásági pavillon előtt állottunk meg.

Szörnyű ügybuzgalommal kívántam leugrani a gépről. Szkubik úr, a rimaszombati gimnázium érdemes pedellusa, jóégg tudja, micsoda szerencsés istenek közbenjárásával, éppen ott sültötte a fejét a délutáni napban. Kézvel-lábbal igyekezett hozzánk, de az egész fürdőközönség érdeklődése is felénk fordult. Nem csoda; olyan vadúl robogtunk be a park kellős közepébe, amilyen vadúl csak a legelegánsabb motorversenyzők merik bevezetni gépeiket előkelő sportközönség közé. Mindenki bennünket figyelt e pillanatban. Kezdtém kényelmetlenül érezni magam és hirtelen sapkám porolásához fogtam: legalább az legyen elegáns.

Amde Béla, egyre burrogtatva gépét, így szólt:

— Ez Stoósz!

— Igen! — lelkenedzte boldogan Szkubik úr.

— Hasonlít Koritnyicához, de Koritnyica nekem jobban tetszik.

Szóltat vala Béla s még mielőtt megakadályozhattam volna, megfordította gépét s máris rohant visszafelé az országútra. Mindenki csodálkozva bámult felénk. A pincérek, akik már jó borralalót reméltek, a kereskedő, aki jó üzletet akart kötni, a garázsmester, a cigányprimás, a fürdőszolga és mindenki: csalódottan pislogott utánunk. Szkubik úr megrettenve intett búcsút. Én hősiesen megragadtam az ülés fogantyúját és behúnytam a szemem. Siklottunk nesztelenül lefelé.

— Mért nem uszonnáztunk legalább? — kérdeztem, mikor Szomolnok barokk-tornya felűnt a völgyben.

— Uzonnára Rozsnyón akarok lenni!

Nem szóltam semmit. Nem is volt tanácsos. Hanem úgy magamban, tilkosan, holmi bennünket ma még biztosan utólérő Nemezist kezdtem emlegetni.

Siklottunk az úton. Szomolnok csodaszép lehet így, fentről, de nekem eddig még nem volt alkalmam látni. Egyszer esőben ugyan jártam már erre felé, de akkor háttal voltunk Szomolnoknak s nagyon lefoglalt bennünket a stoósz nagy hegy megmászása, — most pedig, bár lefelé iramodtunk, mégis oly viharosan zúgott a masina, hogy csak elkapott fehér foltokat láthatam Szomolnokból. El is határoztam, hogy egyszer, titokban, eljövök erre, kilátást élvezni, amikor sem eső nem esik, sem Béla nem ül a kormánynál. Ám, hogy e tilkos óhajom valaha teljesül-e, egyelőre bizonytalan, mert lám-e, most is majd a korlátnak repültünk. Hanem ügyes gyerek ül a kormánynál mégis: a legcikázóbb kanyarodókat úgy fogja, mintha már bölcsőskorában is benzint szopogatott volna cucli helyett.

Az uhornai tó körül botorkálunk.

Azt mondom, hogy botorkálunk?

Sajnos, igen. A Nemezis bekövetkezett!

(Folyt. köv.)

Hviezdoslav magyar verse.

Hviezdoslav Ország Pál nevét ismerik a magyar diákok is. A nyolcadikosok szlovák irodalmi órán itt-ott föbbel is hallanak róla. mint amennyit a tankönyv megír. Hviezdoslav a szlovák irodalom legnagyobbja. Sokszor szokták őt Arany Jánossal összehasonlítani. Arany János ő fordította szlovákra. A Világirodalom Pantheonjában álló valamennyi nagy költő közül talán Hviezdoslav szerette és csodálta a legjobban. A lelkiük és kifejezni valójuk rokon. Mindketten a néptől jöttek, költészetüket a nép ősi arcú lírájával ojtották be s a nemzeti megújódást Hviezdoslav Ország Pál, a kiskubini apró nemes, épügy a paraszton át akarta, mint a szalonai hajdú ivadék: Arany János.

Tudnivaló, hogy Hviezdoslavot annak idején Arany, Petőfi, Madách-fordításaiért a budapesti Kisfaludy-Társaság levelező tagjává választotta: diák korában magyarul írt, magyar verseket. Akkor a magyarságért, történelmi hőseiért lelkesedni egyenlő volt a legemberribb eszményekkel. Ezek ma fegyverbe hívják a béke érdekében a francia Romain Rollandot, németbaráttá teszik Bernard Shawt, megtölik Szabó Dezső írásait és ott zúgnak Kodály Zoltán muzsikájában.

A miskolci gimnázium kisdíákja az akkori idők divatja szerint a szigetvári hőst: Zrínyi Miklóst veszi lánjára; ép oly jó szlovák volt akkor, mint mikor később egyik nagybácsija ösztöklésére anyanyelvén, szlovákul kezdte meg poétikai pályafutását az örök csillagok felé. A tizenkilencedik század elején a magyarság minden dolga, szüre, tulipános ládája és ázsiai lilokzalossága felkapott európai különlegesség volt, ennek hódoltak Bécsből Párisig és Londonig az emberek. Lenau és Heine épügy dalolnak a magyarról, miert odshaza Petőfi. Széchenyi István rójja Európát és jön a 48, Kossuth és megint a magyarság pergette le a mindigéhes európai szem előtt a legérdekesebb filmet: saját szabadságharcát. A szegény Bach Sándor sötét, sáros éveiben pedig még hatványozottabban csinált életet a mult egy szép gesztusa. Az ellenállás meddőségében a mult óbora erősítette az embereket. Csoda-e, ha 1864-ben Ország Pál ezt a verset írja „Költémények” című iskolás füzetébe:

Szigetvár

Szomorú dülledék, hany századnak nyögész alatta
Kihaltan, — dísztelenül Zrínyi e bajnok sírja,
Hol dicőség? mely lefedte egykori tornyaidat
Hol az élet? mely derült falsid közepette:
Elűzte azt Szolimán, vad büszke hadával,
Leta-olva várból kiontott kicsiny csapat
Ugy csak foglalá a lángha borult sásfészeket,
Mely hamvai adák, a diadal jutalmát.

A verset Prazsák dr., a pozsonyi Comenius egyetem tanára közölte a „Bra'islava” című tudományos folyóiratban. mint fölöttébb érdekes irodalomtörténeti adatot Szlovenszkőről.

Szalotnai Rezső,

Te benned bíztunk eleitől fogva...

— Tátrai emlék —

Reggel lekéstem a vonatról. Rossz jel. De azért nem engedtem: útra keltem Késmárkról — gyalog. Magam sem tudtam még, megyek-e valamire, az idő roppant bizonytalan volt. Rosszkedvű is voltam valamennyire, alig két óra múlva kénytelen voltam megpihenni, mert fáradtnak éreztem magamat, éhes is voltam...

A Zászasforrásnál már utólért az eső. Sziklatuskó alá húzódtam és bámultam ki a vigasztalan időbe, időtöltésből kénytelen voltam ismét enni. Háromnegyedórai kényszerpihenő után tovább rovom a csepegő erdő útját. „Amerre én járok, még a fák is sírnak...” dúdclom magamban. Nótának szép, de a gyakorlatban talán valahogy másképp fest a dolog, lóden ruhám átnedvesedik, 30 m-es kötelem is magába szívja a vizet és ólomsúllyal nehezedik a vállamra. Sebaj! A fenyves csodaszép, mohalepte, évszázados fenyvőóriások alatt kábító gyantaillat terjeng, nyirkos, esőtáni hangulattal mitsem törődve, álmodozva járok a néptelen ösvényen.

Bájos erdei tisztáson ér véget az utam, továbbbi folytatása elvész a vaddisznó-túrások között. Vadcsapásra tévedek; ez egy újabb tisztásra juttat, ahonnan már nincs kiút. Egyetlen reményem egy magasan felnyúló vízmosás, erről úgy látom, hogy eléri a törpefenyő öv legfelső határát, ezen túl már csak a Nagymorgás (a Késmárki csúcs ÉK gerincének utolsó púpja) felé felhúzódnó füves-törmelékes lejtő következik. Választásom szerencsés, mert alig emelkedem száz méterrel, felfedezek egy, a törpefenyő között kanyargó ösvényt, ezen gyorsabban haladva kipótolom a kését és nemsokára ki is érek a bozótosból.

Dél van, mire felérek a Nagymorgásra és éppen csakhogy lepillanthatok a Zöldtavi katlanba, máris nyakamban a zápor. Szerencsére akad a keleti lejtőn egy átfüggő sziklatömb, ez alatt védve vagyok.

Bizony, idefenn még csak most hányja le magáról a nyugtalan tavasz a tél fehér leplét. Sárgásbarna, agyonnyomott ill még a fű, látszik rajta, hogy alig néhány hét előtt vastag hóréteg fedte még. Itt-ott bálortalankodik ugyan már egy selymes szőrcsuhába öltözött Pulsatilla alba, de valamiképen meglátszik rajta, hogy nem érzi jól magát a nap-nap utáni zegernyés időben. A törpe, havasi fűzek is most virágznak. Más vidékek végtelen pusztái felett már rekkenő melegen tűz le a szikések napja, itt még csak most ébrednek a tavasz!

Egy óra felé valahogy csak kiderül, át tudom tekinteni tervemet: a Késmárki-Wéber csúcs ÉK-i gerincét. Gyorsan útra kelek és alig néhány perc múlva neki vágok az előttem feltornyosuló gerincnek. Hol elborúl, hol ismét tisztulni kezd, ködfüggönyök szakadoznak a Szepesi-medence felett, a távolból ide látszanak a Lőcse-Lublói-hgs. erdős láncai.

A sziklagerinc semmi különös nehézséget nem nyújt, csak egy helyen volt szebb mászásban részem. Tekintélyes hófoltokat keresztezek, a Wéber-csúcs elhagyása után pedig valóságos firn-gerincen térdpelek végig.

Rövid néhány perc még és a Késmárki-csúcs hasogatott szirtű homlokán koppan pihenőre csákányom. A ködfüggöny időnkint foszladozik, elő-előbukkannak a környező ormok, felfépillant a Szepesi-medence. A Lomnici-csúcs felől sugárkévéit szór reám a nap, alakomat a Tölcsértavi kattan felett kavargó, vakítóan fehér ködtengerre vetíti, sokszorososan megnagyítva, fejem köré szivárványszínű glóriát fon. Első eset, hogy megfigyelnem sikerült e „Bergkobelde” (hegyi manó) jelenséget és elbűvölten nézem sokáig, ameddig csak az újraemelkedő felhőtarajok engedik.

Három óra. Leszállok. Vak ködben, idegerül meredek szirtéken, nyomasztóan semmibe vesző mélységek felé. Csigavonalban ereszkedem alá a mind járhatatlanabbá váló terepen, míg végre kétségtelemné válik, hogy ez nem a lemenefelre kiszemelt út. Vissza!

Valahol a keleti nagy letörések felett lehetek. Vissza! Vissza!! Kicsiny hómezőt keresztezek, keskenysége miatt nem akartam lépcsővágással bibelődni, meg is adtam az árát! Belépek jó hosszán, jobboldal a sziklafalon keresek támaszt, de alig nehezedem rá a lábamra, kicsúszik alólam a hó, a fogástalan szikláról lesiklik a kezem és egész hosszomban végigcsúszva a jeges havon hirtelen és rémesen növekvő sebességgel lefelé kezdek csúszni...

Fütyül a szél a fülem körül, bennem sajátságos, acélos nyugalom válik úrrá az első másodpercek fejbeütöttsége után, két kézzel kapok csuklómon lógó jégcsákányomért, hogy azal fekezzek.

De minden hiába!! ha nem akad meg (inkább véletlen folytán) szegesen egy, a hóból alig kiálló kőbuckón, néhány méterrel alattam véget ért volna a hómező és én a tetőre sen túl zuhantam volna sűrű, szürkésfehér köd takarta visszhangos mélységbe...

A kényelmetlen helyzetből sercegő csákányunkával segítem ki magamat biztos terepre, ajkaimat pedig önkénytelenül hagyja el a fejethajtó bizodalom legfenségesebb hirtetusa:

„Te Benced bíztunk eleitől fogva, Uram...”

Talán még sohasem énekeltem akkora átérzéssel és átértéssel, mint ott fenn, június 8-án, a sűrű köd-verte sziklakolosszus vállán, nyomasztó, lélekpróbás órámban...! Tompán verik

vissza a ködbeborult falak a soha nem hallott akkordokat.

Vissza! Vissza! Jégcsákányom sercegve éri a jeges havat, amint lépcsőket vágva keresztvezem az utamba eső hófoltokat, kemény acélja pengve verődik a fekete gránitszirtekhez. És sűrű köd, nyomasztóan sűrű, feketeszürke köd...!

Újra a csúcson! Csapzott hajjal és a diadalmas küzdelem rajongó elégtételével. Térkép, iránytű a kezemben, néhány percnyi vizsgálódás összehúzott szemmel, azulán biztos érzékel veszem fel a jó irányt. A lemenetel útja teljesen könnyű és a füves sziklás, nem is nagyon meredek lejtőn ugrálva, zergesílusban haladok, hogy kipótoljam a több mint 1 órai kését.

Kunfalvi hágó! Fölöttem megdördül az ég, bömbölve verik vissza az égiháború fenséges dalát a nagy kagylós lelörések, a sziklákon hófehér dara kezd sűrűn kopogni. Kapkodom a lábaimat, hogy belém ne sujtson a tüzes nyíl, diadalmas énekiem belevegyl a vihar fékevesztett zajába. Két hómezőn hosszú lesiklással rövidítem utamat. Akkorára már a havazás is elállott, vállra vett csákánnyal botorkálok át a hosszú görgetegmezőn, míg elérem a Kismorgás füves hátát. A törpefenyőkről zuhanyszerűen ömlik rám a víz, amint hozzá-hozzá érek a szűk ösvényen.

Csak úgy füstölög rólam a nedvesség, jól esik rohamlépésben száguldani a hűvösödő időben.

Esteledőre kitisztul mögöttem az egész hegység. Vállravezett csákánnyal járom a csendes erdőt, ütemes lépteim alatt meg-megcsikorodul a kavics. Gondolataim szerte kalandoznak és ebben az elmerengő túra utáni hangulatban nem cserélnék senkivel e világon...

Ismeritek? Jártatok már odafönn, ahol haragoszöld erdő borította völgyeket ibolyás-kék színben koronáznak merész sziklatornyok? Ahol mérhetetlen szépségekben merülhet el lelkünk úgy a tomboló viharban, szívrabúlejtő bűbájós augusztusi reggeleken? Csákányt, kötelet ragadni kedves barátaim, mert küzdelemre született férfileleknek legnemesebb időöltése a havasokban való bolyongás és mert kimeríthetetlen kincsünk a Tátra, ezt nem ismerni és elhanyagolni szégyenletes bűn és vétkes könnyelműség.

Es ha csak egyszer halljátok a kopár szirtek között sivító északi szél hárfahangjait, a zerge és mormota éles füttyét, ha csak egyszer lesítek meg a holdfényben úszó erdők csendes éjszakáját, a Ti szívetek is rabúl fogja ejteni a lebírhatatlan törekvés: elhagyatott völgyzúgok, szellős sziklaösvények dacos, viharedzett vándorává lenni...! Szélnyi Gusztáv.

Diákok.

Jövöbe néző szemmel, bizó lendülettel úgy állnak ök: diákok,
Dacolva minden veszélyjel magasra tartott fejjel, övék a Hit,
Nap ha éget, vihar ha dúl, mint elbizakodott óriások,
Az égre tekint valahány és dúsabb magvakba zárja kincseit.

Sebes keblükben mindig harc dobog, mélyen munkáló öserök,
Boncolják életük s fejük felett halomba tornyosul a munka,
Kihúzza hajlott gerincük, magasba vágynak: sudár dús fenyők,
Mintha sejténék nagy eszméiket, hogy robbantsák zárt kapukba.

Köztük él a nagy Poéta, ki áldoz az Élet fejedelmének,
Finom fehér lényével zongorás, úri leányok álma,
Bátran jövöbe markol dús képzelettel s mit dalol a: Ének,
Maddó tulajra hullva szétoszolva nem lesz soha élet fája.

S a másik mintha megtalálta volna, mit remegve kért: a Célt,
Könyvekre hajolva lázas fejjel szív Igét és Tudományt,
Elhagyva minden jót, új utakat vágva, hajszolja az Eszményt,
S diadalmi zászlót álmodik csonka népek gőzölgő homlokán.

S a harmadik Brutusként csókolja a földet: ő a forradalmár,
Földre hullva, zokogva, sírva, minden menten órájára vár,
Időt zenél a szív ütése s míg szertezsongva óra üt-jár,
Egyszer majd ő is meglátja a bús felírást Dante kapuján.

S a negyedik s az összes büszke dült arcú társaság,
Kik égre tekintve derüs szemekkel járnak életútjuk,
Örök dolgok közt bolyongva s mi bennük lakozik, a vadság
Nehéz csatáit mutatja daccal pecsételt fehér homlokuk...

(2. folyt.)

Ködös november . . . halottak napja . . . Egy nap, amelyet az egész művelt világ elköltözötteinek szentel. Erre a napra felhantolódnak, friss földdel szépen megigazítódnak a behupant sírok, erre a napra megtelnek koszorúval, virággal a temetők s ennek a napnak estéjén ezer és ezer gyertya fénye lobban, ezer és ezer mécses füstje száll az örök pihenők emlékeztére . . . az egész művelt világon.

Ezen az estén minden jólélek ember ott áll halottjának gyertyafényes sírja előtt s gondolatban együtt van az eltávozott lélekkel, egy pillanatra magába száll s lelkében felvetődik a lét és a nem lét kérdése, ezen az estén mindenki gondol az örök nagy Titokra: a halálra... Ezen az egy estén . . . halottak napján . . .

Nekünk, kálvinista magyaroknak, azonban más felfogásunk, más tanításunk van ebben — sajnos *veszendőben*, mert ma már nem gyakoroljuk lélekkben.

Minekünk mindig halottak napja kell, hogy legyen; nem *egy* napon, de minden napon kell elköltözötteinkkel lennünk s kegyeletünknek többnek kell lennie annál, hogy a földi részeitet takaró hantokat csak egy napra díszítsük fel. Minekünk *minden* nap kell gondolnunk az elmúltakra, mert bármely órában magnyílnhat előttünk is a nagy Titok, hogy földi életünk egy ismeretlen életben folytatódjék tovább s portestünket vissza vegye a föld. A mi magyar halotkultusunk nem csak a keresztyénséggel kezdődik, hanem népünk születésével együtt vész a múlt ködhomályos végtelenébe s az a kevés, első félezeréves keresztyénségünk idegen szelleműsége alatt megmaradhatott, hogy a reformáció után tovább élhessen, az is imponánsan bizonyítja, hogy mi sokkal inkább voltunk halottainké, semmint azt egyellen napra szorított obligált kegyelettel ki lehetne fejezni.

Ósi, pogányos szertartások és szokások szakadozott, feldozott maradványaira bukkantunk itt is, ott is. Népünk lelkében még sok különös vonás él, amiről maga sem tud, de ami öntudatlanul is, de megnyilatkozik. Egy-egy jelben, egy-egy érzésben, tetiben, amelynek lelki moti-

vumait hiába próbáljuk megmagyarázni a nyugali népek pszichológiájával, bár a magunk lelkében ilyenkor szintén rezonál egy ismeretlen, rejtett húr, melynek mély halkú hangját nem tudjuk megfogni.

És ezekből a legtöbb itt maradt meg; a mi rejtelmes, hegyek között lakó népünk telkében: Erdélyben: *fatornyaink alatt* . . .

Ezen a napon; az egész világ *egy* napján emlékeztettek Titeket ezekre és figyelmeztettek a mi *minden* napjainkra, mert, sajnos, kevesen vannak már, akik ismerik a mi régi felfogásunkat: a többi pusztuló holminkkal együtt kallódik, feledésbe sülyedt az is már . . . Ma már nem látszik meg rajtunk, sem temetőinken ez a tanítás úgy, mint régen; a minden napokból most már *egy* sincsen halottak napjára . . . Ezen a napon megmutatom nektek fatornyos hazám régi és maradék temetőkerljeit, hogy lássátok, érezték a jelentőségét a mondottaknak s főként, hogy megismerjétek turáni lelkünknek egy csodahajtását: a magyar temető *művészetét*.

Ma mindenki ünnepel — jertek velem . . .

Szelíd, verőfényes domboldalon, ahol fák közül magasba zökken az öreg harangláb csúcsa, mohos tetejű vénséges templom körül; ott van „az mű temetőnk“. Oda menjünk! Ilyenkor őszszel szomoruan, bánatosan szép az. Hull, hull, pereg a fákról a levél csöndes-szomorú aranyesőként, ezerszínű csodaszőnyeggel vonva be a meghollak honát . . . Itt-itt kísért a múlt . . . Most ősz van, most ilyen, de tavasszal is ilyen, csakhogy az ezerszínű szőnyeg akkor virág szirmokból szövődik. A fák csupa élő vidám virággal teli, de a hangulat akkor is mélységes, a múlt akkor is kísért. A múlt: a história, amit azok csináltak s éltek, akik ott aiant pihennek s amelyhez itt vagyunk közelebb. Lássuk csak, mit mond a legnagyobb magyar művész, Kós Károly temetőinkről, mint írja le őket?

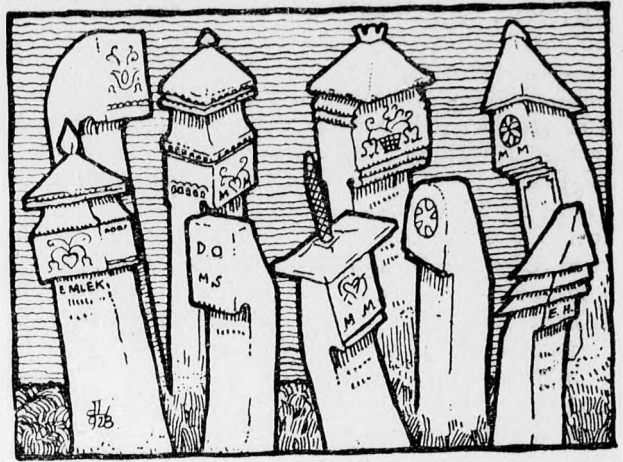
„A mi historiánk: a mi temetőink. És nincsen ilyen gyönyörű temetője senki más nemzetnek. Historiája sem.

A mi temetőink nem bús-bánatos halotti

házak, a mi temetőink nem halálra emlékeztetők, nem néznek az élőkre gödrös halotti szemmel. A mi temetőink nem hirdetnek elmúlást, de életet, örökké valót. A mi vénséges domboldali kálvinista temetőink. És nincsen a világnak egy olyan temetője, mint a miénk. Az egész havasán ott a leglőbb tarka virág és ott kaszáldók a legkövérebb széna. A cintermekben. Az udvarházak mellett öreg fekete fenyők állanak, avagy hosszú fekete jegenyék. Az udvarra hársal ültetünk, vagy eperfát, de a cinterembe gyümölcsfát, csupa-csupa termő, nemes gyümölcsfát. Amikor a temető virágzik, ez a legszebb kertje a világnak, fehér és rózsaszínű minden fa, mintha hó lepné és véges-végig az egész cinterem földje csupa csupa hófehér és rózsaszínű virágszirom.

Mintha minden ott nyugvó örökember feljárna május végén nászt ülni, mámoros illato- san, hajnalig menyegzőt.

Halottaink fejéhez nem állítunk komoly keresztet, sem rideg márványt, mi régi, harcos, pogány unokák: csillagos buzogányos fejfát tűzünk halottunk dombjára: selyem lobogókat szűznek sírjára, tollbokkrétát gyermek fejéhez. És ahány fejfa, mind színesre festődik szelid pávakékkal és csattanó pirossal íródik a faragott him. És nem írjuk a fejfára, hogy meghalt ekkor és ekkor, de komoly öreg betűkkel rovódik az ősi írás: „Itt várja Jézusát . . .“ A mi temetőinknél nincsen vidámabb kertje az Uristennek. A mi temetőinkbe

Fejfák a felső Maros mellékéről.

nem halni mennek az emberek, csak stációt tartanak, csak várják az eljövendő Jézust . . .

Ezért nem félünk mi a haláltól. Ezért adtuk neki a legszebb kertünket. Mert magunknak adtuk ezt és mindazoknak, akik a miénk ott alant . . . Az ő csontjuktól a mi számunkra virág virágzik és gyümölcsözik a fa . . . Velük beszélgetünk, ha fejfáik között járunk.“ (Régi Kalotaszeg 1911.)

Ime az ősi magyar temető: a *temetőkert* — mert kert az, életnek és nem halálnak birodalma — de amely pusztul, melyet ilyen formában már keresnünk kell. Pusztul és vele pusztulnak temetői művészetünk kedvesen csodálatos alkotásai: a *fejfák*. Amelyek megkülönböztetik temetőkerterjüket minden más temetőtől. A csillagos, buzogányos fejfák az ősi zászlós, lófarkas lándzsák, koplyák emlékeit őrzik, melyeket a hősök sírjaira tűztek. Ugy is hívják igazi nevén, sokhelyt még ma is: *kópjifa*. Amikor elmúlt a harcos világ, fából utánozták a régi kópját s idők hosszú folyamán csillag, tulipán s más ezer tarka him került a már zömökké vált kópja fára, melynek nyugot felé eső oldalát úgy faragták ki az írás helyének, hogy fölötte vízvezető ereszt maradjon különféle rovátkolt cífrázattal.

Ma már kihúzódnak a temetők az ereszes bejárattú cintermekből, ki a mező szélére, állatok tiporják végig a sírokat, a fejfák helyett, köveket állítanak: drága kövket, de hideg télektelen köveket. De a kő is kidül épen, mint a fejfa, sokszor még hamarabb és a szintelen, lélektelen kövekkel teli temető hideg, elriasztó és sivár. Mintha a halál kegyetlen csont ujjai meredeznének ki a földből az élők után . . . A temetők művészete is azért kell, hogy elpusztuljon, amiért a ranglábak pusztulnak: az oktalan hiúsáért, a gyáva álszégyenért, nehogy maradiaknak tartassunk azért, mert ragaszkodunk ahhoz, ami a miénk és magyar. Mert nincs érzékünk az ősi lélekből fakadt szépségek megismerésére s főleg megértésére.

Pedig egy másik nagy művésznk szavai

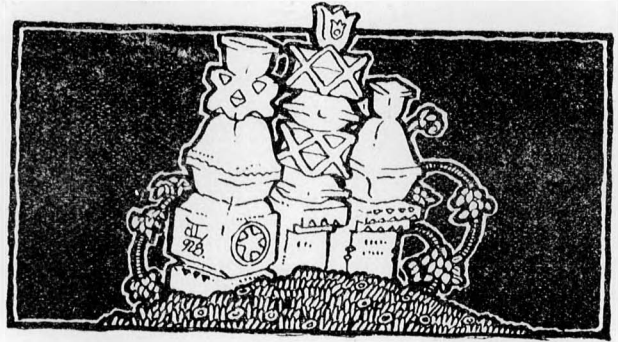
szerint: „Régmúlt időkből rejánk szakadt hímös kopjafából következőlhető, hogy hajdanába a kopossó sem áhatott csak négy szál hitván dec-kából. Valamejőst vidámobb, lám kékre főtölt vót, mire csudás virágokat, liljomot, kápónavirágot, rozmarintot, hódát, csillagot s mímást tarkáztanak . . .” Ám mindez régen lehetett és maga is szomorúan mondja tovább: „A szegén iratos küsdég kopjafák es mulandók. Hó' egykoron végös-végig álombéli virágok é'tenek, bujá'kodtanak s a meghótak porábó es hirdötték a lelki békét, azok a temelők má megszőgényödének. Iratos kopjafa, mi vagyon, a' es reves, möggörbedt s nőzi a sir hompot, mintha mondaná: *yzá mend ozechuz iarov rognuc.*” (Torockay Wigand Ede: Cserényősházak, 1916.)

Egyes vidéken szomorú vagy vidám rigmusokat is faragnak a fejfákra az alatta pihenő élete szerint, de mindenik részvét kérően int: „Vándor, ki itt eljársz tekints e sírfára”. A fejfák homlokán pedig ott áll két komor M betű: Memento Mori; emlékezzél a halálra. A nagy örök Titokra.

(* „Biza, mind ah'z járulók vagyunk” Idézet a „Halotti beszéd” c. régi magyar nyelvemlékből.

Álljunk meg hát a fejfák előtt, olvassuk avúlt együgyű belüit, gyönyörködünk bennök s emlékezzünk . . . Mint emlékeztek régen azok a fonott üstökű vének, akik elősorolták a cinte-remben pihenőket és beszéltek róluk, úgy, hogy úgy ismerlük őket, mintha mi is velük éltünk volna. Mert a régiek tudták, hogy minden nap halottak napja van. Alljunk meg és emlékezzünk és ejtsünk egy könnyet e pusztuló világ felett, melyet nem akartak s nekünk már nincs erőnk megtartani.

Debreczeni László

Mihály gazda.

Irta: NAGY ÁRPÁD,

Mester János azelőtt igen tudományos és igen víg legény volt. Értette a latin beszédet és ennek okaért, mikor ministrált a misén, olyan okosan elbeszélgetett a káblán úrral az oltár előtt, hogy kettőjükön kívül senki sem értette a szavukat, mégis szép volt. Aztán végigjárfa vasárnap délután a kertek alját és valami sípon tilinkózott a lányos ablakok alatt. Hát meg lehetett bámulni ebben a zenei igyekeztében az egész embert, kivált az Ádám-csutkáját, oly gyönyörűen fújta. A Papék háza körül, aztán addig fújta, míg el nem vette a Terkájukat feleségül. Attól fogva János bizony eltelede a latin misét, a tilinkózást is, mert hamarosan fiuk született, kit a keresztapjáról Mihálynak neveztek el.

Ilyen esőppöcske ember és hogy Mihály! Az egész gyerekek nincs is sehol a sok pólyátul, még csak úgy ri, mint a kicsi malac odakint az ólban, — de azért már Mihály.

A Mihály aztán nekifogott a növésnek. Ezen a tavaszon már elmúlt hat éves és kis kék gatyácskában gazdálkodott a háznál. A lovat kikötötte, megittatta kihajtotta, este megint behajtotta, megittatta, megetette, megkefélte, aztán annyi sziveség után még ott is aludt az istállóban és sohasem haragudtak egymásra. Mikor a nyár elején meghalt Mester János felesége a kórházban, egy hétig a kis Mihály vezette otthon a házat. Parancsolt az öreg szolganak, a kis szolganak és a

Czukor kutyának egyaránt. Ha nem ment a munka, az ostort vette kezébe Mihály, úgy ment neki a béresnek.

— Megájj, csipás, agyonver az apám, ha hazagyün!

A temetés után itthon lett Mester János. Szegényen, az egész falu sajnakodott.

Már nem sok örömet lelt az életében; csak jött, meg ment, mint akinek nincsen esze. Két hónapja, hogy Terka asszony meghalt, azóta csak kettecskén ülnek a küszöbre minden este: Mester János és Mester Mihály. Megették a darácsikmákat, hallgatták a harangszót és ezenkívül is hallgattak.

Mikor késő lett, Mihály fölkel a küszöbről, megnézte az utca ajtót, az ólakat, be vannak e zárva, aztán odaszólt az apjának.

— Édesapám!

— Mia?

— Mennyék kend má' alunni.

Aztán aludni mentek.

És másik este megint a küszöbre ültek. János eltöprengett. Azt mondta a pajtás-fiának:

— A szomszédné elunta a dolgot. Aszonta, má' nem főzhet a részünkre, nincs ideje rá. Öleg volt két hónap óta, aszonta.

— Nem akar má'? — Kérdé Mihály.

— Aszonta, nem.

Mihály valamit kisedett a zsebéből.

— Hónap megparittyázom, — mondta az apjának.

— A szomszédnét?

— Há' mi.

De János leintette.

Hagyjad Mihálykám, tedd el a parittyádat. Maj gondoskodunk mást.

Azzal bementek a sötét házba. Következő estén megint a küszöbre ültek, nézték a holdat. Két szomorú ember. Üldögéltek csak. A pajták felől szénailattal rakottan jött a szél. Valahol tán berúgtak az aratók, mert hangos volt az utca. Mihály a térdére könyökölt, János meg így tanakodott:

— Valami rendöt kén csinálni.

— Bizon, nincs aki főz, — mondta Mihály a kalapja alól. Mára is csak kukoricát öttünk.

— Hogyan löszünk téfön, uram-istenem? — találgatta tovább János.

Erre Mihálynak se volt szava. Éjfél felé János befordult a házba, Mihály meg a lovakhoz ment aludni.

Szombaton este azt mondta Mester János:

— Valami asszony kék ide.

— A' jó vóna.

— Kit gondúnál mégis, kicsin Mihály?

Mihály tényleg elgondolkodott. Aztán megmondta.

— A Nagy Böskét.

János bölintott: a gyerekek igaza van. Böske özvegy, két éve halt meg az ura, a Lőrinc, Szerbiában. És dolgos asszony, jóra való. De mégis aggódott János.

— Oztán, ha nem jönne, he?

Mihály pökött egyet a markába.

— De hiszön végigvágnék én rajta a' ustorral! — kiáltotta fenyegetőn!

— Nono, kicsin Mihály...

— Hagyja kend, ha mondom. Hónap eeme-gyek a Nagy Böskéhez, osztán aszondom, hogy gyűjjék, mer' baj lösz.

— Ejnye, — szólt az apja.

— Hagyja kend. Ha nem jön, végigsujtok rajta.

— De csak ne sujts, mer' hátha az anyád lesz, te bolondos!

— Akkor már nem bántom, — fejezte be Mihály.

Vasárnap reggel kiesipte magát Mester Mihály. Jól megmosakodott a vályunál, aztán felhúzta a fényes csizmáit. Tiszta fehér volt a gyolesinge és igen gyönyörű kabátkát húzott rája. A kalapja mellé a kiskertből szedett virágot. Aztán kezébe vette az ustort és kiindult az udvarról.

Mester János pedig még aludt.

Mikor elsőt harangoztak kismisére, akkor már meg is fordult Mihály. A kezénél vezetve hozta Nagy Böskét, végig a falun és erősen igyekeztek hazafelé az örömmel.

Mester János az udvar végében állott és onnan látta, hogy a fia hozza már az asszonyt.

A nagy ember olróstelkedett és vörös lett a

képe. Böske megállt a konyhaajtóban, aztán, hogy senkisémet hívta, bement. Kétszer is végig ment a házban és elmondta a házi áldást, de senkise válaszolt.

János még mindig az udvaron állott, mint aki nem mer bemenni.

De a Mihály megszemtelte onnan elülről és szaporán integetett:

— Gyühet má' kend, édösapám.

Hát hiszen jött szegény János, de meg is izzadt közben. Nagy léptekkel koppant be a szobába és úgy tett, mintha semmiről se tudna.

— Ki van itten? — kérdezte, pedig akkor már látta.

Az ember és az asszony szép piros volt, mikor kezét fogtak, mint az a legpirosabb pipacs.

— Há' együttél? — mondta okosan János.

Böske asszony a Mihály mellé ült a padkára. — Együttem ehö' a szögény árvához.

— Oztán itt maradsz? — firtatta János és ő is a padkára ült.

— Maj' csak megleszünk valahogyan. A' Isten nem hágy el, — mondta Böske.

Jánosnak igen tetszett ez a beszéd.

Mihály meg maga elé fektette az asztalon az ustort, felkönyökölt komótosan, végül szigoruan szétnézett:

— Há' most má' aggyanak kávé, mer' mögéheztem.

János és Böske összenéztek, aztán a Mihályka barna arcára néztek, aztán kisiettek a konyhába, kávé főzni.

Gondolatok.

*„A mi zászlónkra nem kell semmi jel,
se nap, se hold,
se kampóskerezt, se kard,
se láng, se vér!
a mi lobogónk maradjon fehér!„*

DSIDA JENŐ

„A végtelen világok tengercpartján gyermekek gyülekeznek. Vihar köszál az úttalan égen, hajók hevernek összezúva a nyomtalan vízben, halál van könn s a gyermekek játszanak. A végtelen világon van a gyermekek nagy találkozása...“

RABINDRANATH TAGORE

Adomák.

„Milyen a Tibeti fensík?„ — kérdezik Pistitől a földrajz órán. Pisti először hebegett, de aztán határozottan kibökte: „A Tibeti fensík — sík!„

Közlő: Menyhart László

VÁROS ÉS FALU. Városi fiú: (egy szénaboglyára mutatva) Miféle ház az ott?

Falusi gazda: Az nem ház, hanem széna.

Városi fiú: Engem ugyan nem tesz bolonddá. A széna nem nő akkora csomókban. (Ifjú Erdély)

Falun

terem az igazi magyar nóta.

Két eredeti népdal a Kisalföldről.

Tempo giusto.

Kék szivárvány koszorúzza az eget, és rábol-ták
tö-lem a sze-re-tö-met. És rábol-ták tö-lem azt a
csil-la-got, a-ki né-kem éj-jel nappal ra-gyo-gott.

Tempo giusto.

Csár-dás ka-la-pom fel-a-kasztom a szeg-re, és asfél é-vig
nem te-ozem a fe-jem-re. Vi-se-lem a re-pub-li-ka
csá-kó-ját, szö-két sze-re-ték, mert a barna megcoalt már

Két szépséges magyar parasztnótát mutatunk be olvasóinknak. Az egyiket, a Kék szivárvány koszorúzza az eget címűt Morvay Gyula, A Mi Lapunk munkatársa, közli Tardoskeddről, ahol legény társaival együtt sokszor énekelte. A másik nótát 1927-ben az érsekújvári Czuczor Gergely cserkészcsapat regösdiákjai tanulták el egy garamvölgyi faluban. Ez a jellegzetes katonanóta fiaink csehországi katonáskodását árulja el. Második strófája így hangzik:

Fel, fel, felmegyek a prágai hegyekre,
Onnan nézek a csillagos egekre,
Csillagos ég, merre van az én hazám,
Merre sirat most engem az édesanyám.

Ezt a sajátos magyar nótát az érsekújvári regösdiákoktól az egész gombaszögi tábor elsajátította. A regösök felkutattak egy nótát és íme, az a nóta megkezdte diadalmas útját egy garamvölgyi kis faluból az egész magyar ifjúság szívébe,

A két népdalt Németh István László, a neves pozsonyi zongoraművész és karnagy, jegyezte le Morvay Gyula ajkáról. A külföldi sikerei után világhírű fiatal magyar művész Bartók Béla tanítványa volt és most a szlovenszói magyar nép nótakincsét kutatja.

Petőfi színészi kudarca Pozsonyban.

Irta: Benyovszky Károly.

Pozsony, a történelmi város, évszázadokon keresztül kultúrközpontja volt a régi Magyarországnak. Mátyás király itt alapította a híres „Academia Istropolitana“-t; tanszékein az akkori idők legnevesebb tudósai tartották előadásait. A török dúlások idejében, amikor a keleti pogány had végigszárguldott az országon s amikor egész Magyarország századokon át valósággal állandó nagy harc-tér volt, nagyobb városaink közül jóformán csak az egy Pozsony esett kívül ezen harc-téren. Amikor Buda a mohácsi vész után török kézre került, I. Ferdinánd 1536-ban Nyugat Magyarország e békésen fejlődő városát tette meg az ország fő- és koronázó városává. Pozsony még a törökök kiűzése után is sokáig megtartotta a kiváltságos helyzetét; ez gazdagságot és jólétet biztosított polgárainak. Bécshez való közelsége, valamint Mária Terézia burkolt és II. József császár nyílt centralisztikus törekvései századokon keresztül a németiség ellentállhatatlan védőbástyájává tették s így természetes, hogy a magyar nemzeti eszme csak évszázados küzdelmek után hódíthatta meg ezt a talajt a maga számára. Még a múlt század negyvenes éveiben is csak német szó hallatszott a város csendes utcáin, a magyarság: a nemesség csak országgyűlés alkalmával kereste fel Pozsonyt s ilyenkor nemzeti, azaz a latin nyelv jutott rövid időre egyeduralomra. Vachot Imrénnek köszönhetjük az alábbi leírást: a pozsonyi élet hű képét vázolja ebben a negyvenes évekből.

„A pozsonyi lakosok“ — írja — „igen különös szerepet játszanak az országgyűlések ellenében. Míg ezek nyíltan, elevenen, vidáman társalognak, bőkezűleg szórják a pénzt, élveznek s szellemileg is munkálódnak; addig a pozsonyiak nagyobb része, mint a szirmaiit becsukó virág, magába vonultan, az országgyűléseiktől elkülönülve, álmosan éldegél, szűkeklően élvez magányos házi körükben...“

Szóval, Pozsony országgyűlés idején nem mer mozogni, nem tud lehelni. Pozsony képe az országgyűlés alatt, mint a jánusi fő, meg van kettőzítve, egyik az eredeti arc, komoly, csendes, a másik t. i. a vendégarc, derült, víg, mosolygó, mindig vidám...

Mint tavasz a vén természetet, úgy fiatalítja meg, úgy eleveníti föl a nagyszámú országgyűlési ifjúság az agg Pozsonyt...“

A városnak tehát ilyenkor zajos, nagyvárosi képe volt; nem is hasonlított arra a nyugalmas egyszínűségre, mely országgyűlésen kívül rajta el-

ömlött. Természetes, hogy ily vig néptömeg a művészetet is Pozsonyba csalogatta, elsősorban a gyermekkorát élő magyar színészetet; ez itt akarta megnyerni az ország rendjeinek pártfogását.

Az 1843. évi országgyűlésre Fekete Gábor győri szintársulata jött el Pozsonyba. Amikor Fekete a játszási engedélyt megkapta, megfelelő helyet keresett, ahol a sátorfáját felüthetné, de bizony nehéz volt a helyzete. A városi színházban és a ligeti arénában Pokorny német társasága játszott, a Pálffy kert nyári színházában pedig Hagen nagyszombati igazgató német művészei léptek fel. Fekete Gábor tudásukhoz méltó helyen szeretne volna színészeit az országgyűlési magyar közönségnek bemutatni s mert a koronázó városban a magyar Múza számára vendégszerető hajlékra nem talált, maga építtetett fel új szinkört. A várostól még telket sem tudott kapni s ezért a Ligetfalva határában fekvő Pálffy-birtokon épült fel a hatalmas fabódé; felépítése 7000 forintba került. Ennek a szinkörnek, — a régi Hüttl fele vendéglő közelében állott, — teljesen nyoma veszett s csak egyetlen korabeli adat maradt ránk; ez így írja le:

„A pozsonyi magyar szinkör fekvése még sem olly ronda, még sem olly elijesztő, mint a Pesten fenálló nemzeti színházé. Mert itt nem kell annyira rettegnünk ama híres külvárosi porfellel és sártömeg-től, amely a pesti magyar színházat olly goromba visszataszító hatalommal környezi, sőt már csak azon kellemes út is, mely a pozsonyi magyar szinkörbe vezet: élvezet. Mert elhagyván a várost a por- és saratlan hídra lépsz, s látod a Dunát jobbról és balról gyönyörű festői tájakkal körülhatárolva, s a tulsó parton előtted áll a tündéri liget, melynek titkos homályú lombjai közt Pozsonyban egyedüli tisztán magyar mulatóhelyünket, a nemzeti szinkört, egy jobb túlvilági kikötő, a keleti drága gyöngy, édesen vonzó varázs s mint ha itt nappal is sötét volna, kalauzúl szolgáló örtüz gyanánt keresed. És ha már hazánk legnagyobb folyama fölött s a liget illatos fái közt a kitűzött helyre eljutál, szemedbe ötlök a deszkakerítéssel övezett s kívülről is befestett kerekidomú nagy szinkör, melynek tágas csinos belseje, helyes elrendezése meglepően hat reánk. A nézőhely földszinti kiterjedésében majdnem még egyszer olly nagy, mint

a Pesten álló nemzeti színházé, s a különféle helyek célszerű felosztása, elrendezése, csak kevés kívánni valót hagy hátra."

Ebben színikörben szeretett volna fellépni Petőfi Sándor. De furesa körülmény akadályozta meg a pozsonyi színpadi szereplését. A fiatal költő, amióta a kaposvári 48. gyalogezred kötelekéből elbocsátották, sehol nem tudott nyugalmat találni; a színeszelnél akart szerepét próbálni. 1842 telén Szekesfehérvárra indult, ahol Szuper Károly színesz ajánlatára 1842 november 10-én lépett fel először Szabó József társulatában, majd 1843 elején Kecskeméten játszott velük. De mert előrehaladásra kilátása ott nem volt s időközben kihírdették az országgyűlést, elhatározta, hogy Pozsonyba megy és az országgyűlés ideje alatt

Csáky György gróf; 1776-ban építette az első állandó színházat Pozsonyban.
(Eredeti olajfestmény, Pozsony város birtokában.)

ott játszó társulathoz szegődik. Április első napjaiban már Pesten volt. Ott felkereste Vörösmartyt, látogatást tett Bajzánál, ismeretséget kötött Garay Jánossal és találkozott Jókaiival. Rövid időre Pápara ment s mikor megtudta, hogy az országgyűlés alatt Fekete Gábor társulata fog Pozsonyban játszani, május elején oda gyalogolt. Útját Győrnek vette az országúton. Május 12-én már Pozsonyban volt s tüstént jelentkezett Feketenél, ez azonban nem fogadta be, mert társasága máris igen nagy volt. Ekkor a költő újra a legszorultabb anyagi helyzetbe jutott. Bajza Józsefnek, az Athenaeum szerkesztőjének, innen küldött Pestre néhány költeményt közlés végett, köztük a „Távolból“ címűt, ebben oly megrázóan festi reményvesztett lelkiállapotát:

Szép reményink hajnalsillagánál
A jövődő tündérvért gyanánt áll;
S csak midőn a tömkelegbe lépünk
Venni észre gyászos tévedésünk.

Engem is, hogy csillogó reményem
Biztatott csak, minek elbeszélnem?
S hogy mióta járom a világot,
Bolygó lábam száz tövisre hágott.

Bár nagyon el van keseredve, mégis csak az anyját félti s arra kéri a hazájába utazókat, hogy édesanyjának ne szóljanak balsorsáról, mert:

„Ah, ha tudná, mily nyoma
[morban élek,
Megrepedne a szíve sze-
[génynek!]

Június 1-én kelt levelében ezt írja Bajzának Pozsonyból:

„Ó, az én sorsom! Mily szép reményekkel jöttem Pozsonyba, mily kilátásokkal — és minden, minden oda! Fekete Gábor nem fogadott be társaságához, mert, midőn ide értem, már felesleges számmal voltak tagjai; így nem maradt egyéb hátra, mint irás által biztosítani ittmaradásomat. És most itt vagyok: egész napírom a Záborzky által szerkesztett Országgyűlési Tudósításokat s a fizetés oly nyomorú, hogy alig elég

megszereznem mindennapi kenyeremet. Amellett szemem, mellem gyengül; s e száraz foglalkozásnál a múzsa is kerül. Ily körülmények közt örömet itt hagynám Pozsonyt s színésztársaságot keresnék, bármilyet, csak hogy időmet tökéletesen el ne vesztegessen, de így, amint vagyok, lehetetlen, koldús vagyok..."

Amikor május végén Szabó József is felért társaságával Pozsonyba, Petőfi sok jó pajtással találkozott, a legtöbbjével még néhány hónap előtt együtt játszott Kecskeméten. Ott találta jóbarátját Szuper Károlyt is, ezt azonnal felkérte, hogy szöveg sógorának, a direktornak. Szuper értésére is adta Fekete Gábornak, hogy Petőfi mint költő, nem közönséges tehetség s hogy a pozsonyi ifjúság bizonyára felkarolja, ha színpadra lép. Így protekció révén Petőfi nagynehezen megkapta a „Tisztújítás“ban Aranyos Mihály, a nemesek hadnagya szerepét, június 24-re. Képzeltető, hogy a szegény költő, aki minden támogatás nélkül állott az idegen nagy városban s az Országgyűlési Tudósítások másolásáért kapott néhány garas mellett szinte éhezett, mennyire megőrült, mikor szerepét

átvehette. Öröme azonban korainak bizonyult. Néhány nappal az előadás előtt Fekete Gábor magához hívatta és ismét elvette tőle szerepét. Egy műkedvelő ugyanis szintén ezt a szerepet akarta eljátszani s mert Fekete az úrfi fellépésétől több hasznot remélt, elvette Petőfitől a szerepet s az úrfinak adta. Petőfit ez az eljárás annyira elkésztette, hogy a Dunába akart ugrani, de Szuper azt tanácsolta neki, menjen inkább Pestre s ott mint költő értékesitse tehetségét. Azt is megmondta neki, hogy úgy sem hiszi, hogy a színésznél babérok nyil-

janak számára.

Vachot közvetítése révén Petőfit a Kisfaludy-Társaság Külföldi Regénytár című vállalata részére fordítói munkával bizták meg. A meghívólevelet Nagy Ignác írta Petőfinek; ez a levéllel kezében, a sok kudarc, kiábrándulás és nyomorúság után, örömet hagyta el Pozsonyt. Június 27 én utazott Pestre, ahol már az első három hét alatt 100 forintot keresett fordítással s ezzel egyelőre vége szakadt a költő nagy nyomorúságának.

Az új nemzedék programestje Pozsonyban.

Március 22-én este a pozsonyi Primás palotában bemutatta programját a magyar közönségnek a pozsonyi Sarló gárdája. *Broyányi Kálmán* nyitotta meg az estét. Olyan ifjúságot követelt, mely a nemzeti hagyományokba merülő ábrándozás helyett történelmi szerepet vállal a szociális és kulturális magyar megújulás terén. *Peéry Rezső* az ifjúság és az irodalom termékeny kapcsolatáról beszélt. A modern magyar írásművészet nagyjai, *Ady Endre*, *Szabó Dezső*, *Móricz Zsigmond*, *Kassák Lajos* teltre lendítő erőt, modern munkakészséget és nemzeti felelősségvállalást adtak az új nemzedékbe.

Dobossy Imre előadásában a társadalomtudományi szemlélet fontosságát hangsúlyozta. *Forgách Béla* az új tanítóság szociális nevelési reformjait ismertette. A modern tanító a tömegek képviselőjének érzi magát és öntudatos, termékeny életképességű osztályokat is, nemcsak egyéneket nevel. Előadásában a magyar népi kultúra nagy szerepéről is megemlékezett. A tanítóság feladata a paraszti osztályok kultúráját kifejlődésre segíteni. Ez az osztályhú szellemi kiteljesedés a falu dolgozó népének gazdasági és érdekvédelmi szervezkedésével párhuzamos.

Balogh Edgár az új nemzedék összefoglaló programját adta meg. Meg kell szervezni célszerűen differenciálva a gyári és a földmunkás-ság, a kisparosság és a kiskgazdátársadalom öncélú ifjúsági mozgalmait. A tömegek osztálypedagógiáját egy új, szociális életszemléletű magyar értelmiség kialakításával kell egységes magyar munkaközösséggé egészíteni. A szociális horizontú új magyar szellemi osztály érdekében országszerte megindult a munka. A regősmozgalmak, az önképzőkörök megújítják a diáksajtót és a most induló diáksport, a fali újságok, az énekkarok és szavalókórusok láncát arra való hogy a magyar tömegekért felelős tanult réteget fejlesszen ki a magyar diákságból. Az előadó részletesen foglalkozott „A Mi Lapunk”

programjával is. Az egyetemi hallgatókra vonatkozólag a magyar népismereti kutatás, a társadalomtudomány és az egyetemi szakmák szociális mellékágai, így népegészségügy, kisebbségi jogvédelem alkotják a magyar új nemzedék programját. E nagy feladatok a prágai, brünni és pozsonyi Magyar Szemináriumra várnak. Belőlük ígérkezik a csehszlovákiai magyarok tudományos akadémiaja is.

Az estébe jól illeszkedtek be *Bölya Lajos* és *Bazilidesz Iván* *Ady*-, *Győry*- és *Mécs* szavaltatai. A programadó gárda forró ünneplésben részesült.

Adomák.

Laci szavalt. Otthon Pistitől, egyik barátjától megkérdezték, nem kapott e Laci lámpalázt? — Pisti, mivel még nem tudta, hogy mi az a lámpaláz, rávágta: „Nem, mert lámpa se volt a teremben!”

OROSZÚL. A szemorvos vizsgál egy beteget s elébe tesz egy táblát. Ezen a következő betűk állanak: T R B O M G V R H Z. A beteg hosszú ideig nézi, de egy szót sem szól. Végül kérdi az orvos:

— Hát azt állítja, hogy ekkora betűket ilyen távolságban nem tud elolvasni?

— Elolvasni el tudnám, de nem tudom, hogy kell kimondani őket, mert nem tudok oroszul.

Egészséges tátrai faluban

kellemes nyaralást biztosít az ifjúságnak e téren sok évi gyakorlattal bíró úri család. Német és francia társalgás; könyvtár- és zongorahasználat díjtalan. Válaszbélyeg ellenében minden továbbira szívesen ad felvilágosítást:

Böhmisch Gusztávné, honvédfőorvos özvegye
Spisska-Béla 363. ž. XIX.

A MILAPUNK KÖNYVESPOLCA

Az ismertetett könyveket kiadó-hivatalunk szívesen beszerzi. Portót nem számítunk.

Rovatvezető:
FENYVES PÁL dr.

Ismertetési példányok e rovat vezetőjének címére is küldhetők: Budapest, IV., Egyetem-utca 4

Farkas Gyula: Mécs László. Kortársaink. Szerkeszti Hankiss János. 7. szám. A „Studium” kiadása, Budapest. (63 l. Ára 12 korona.)

Ez a mi könyvünk, csehszlovákiai fiatal magyaroké. A miénk, mert Mécs László a mi hitünk, a mi érzéseink, a mi akaratumk mégszólaltatója. A miénk azért is, mert Farkas Gyula dr., a mi cserkészmozgalmunk egyik legtevékenyebb segítője és támogatója, a mi problémáink legjobb ismerője és átértője, a csehszlovákiai magyar ifjúság igaz barátja és céltudatos munkában, törhetetlen kitartásban, erkölcsi tisztaságban követendő példaképe.

A véletlen úgy akarta, hogy e sorok írója kezdettől fogva tanúja lehessen annak a szoros barátságának, amely a csehszlovákiai magyarság első reprezentatív költőjét és a csehszlovákiai írók első nagykonceptiójú kiadóját egymáshoz lúzte s amely a magyar irodalmat számos költői műremekkel gazdagította. Ritka eset, hogy kiadó oly mélyreható ösztönzéssel tudja költőjét alkotásra ihletni, mint Farkas Gyula s hogy költő oly igaz barátsággal ragaszkodik kiadójához, mint Mécs László. Baráti levelekben feltárja előtte személyiségének rejtett vonásait, elmondja neki az alkotás rejtelmes jelenségeit. Gyermekkorának emlékeit harmatosan, megható egyszerűséggel meséli el Farkas Gyulának.

„Szép, édes idők voltak azok — írja a költő; — bizony emlékszem, mily deres volt reggel a párás hajnal, mikor kihajtottam az állatokat. Gondolhatod, mit jelentett a rőzsetűz, a krumpli a tarisznyában, amit sütni vittem. Hogy érzí az ilyen kis pásztor a patakot, a felhőt, a napfényt, a vihárt, a földszagot napról-napra. Milyen öröm egy vadalmát találni ős zel, vagy mogyo-ót, vagy nyáro epret vagy málnát, vagy vadeseresznyét, vagy méhet találni oduban és jelenteni apának.” Majd így folytatja vallomását: „Gyermekkoromban teljesen átéltem azt, amit a primitív-ember átélt a mithosz-termő korban. Mindennek valami rejtett jelentősége volt. Abban az erős meggyőződésben éltem, hogy vannak helyek, álatok, melyeknek rejtett, gonosz hatalmuk van. Voltak utacsák az erdőben, melyeken csak borzongva jártam; voltak bozótok, melyekről tudtam, hogy a kővek maguktól összekocódnak, mert kísértetek járnak oda. Ahel valakit megöltek, tudtam, hogy éjjel ott lappang a szelleme. A víz diabolikus varázshatalma mindig izgatott, egyedül sohse fürödtem, pedig jó úszó voltam. Ha egyedül legeltetem a teheneket az erdőszélen s a csalitból kibukkant a vörösbevy, megborzongtam, mert tudtam, hogy ott kígyó lappang. A kígyót egyenesen ördögnek tartottuk. Tudtam, hogy a halottak visszajárnak s tudtam, hogy a kutyák éjjel „látják”, szagolják a kísérteteket s voltak éjszakák, mikor majd belehaltam a rettegésbe, ha a falusi kutyák panaszos vonítását hallottam. A természetnek optimista erői is épüghatokat rám; sokat játszottam és mindig kint; fürödtem a Hernádban napról-napra, reggeltől-estig, eprésztem, málnát.

gombát nagyszerű szemmel tudtam keresni. A madarászatban mester voltam, nagyszerűen ismertem a madarak fészkelő helyét, énekét, szokásait, jelbeszédét, furlangját.”

Négy esztendővel ezelőtt ott voltam Mécs László első prágai szavalóestjén, ahonnan Berlinbe vitte az útja s amikor a nyilvános szereplés hajszája elől egerutat nyerve néhány napra Budapestre menekült pihenni, a Ferenciek terén ismét összeakadtunk. Néhány hónap múlva hallottam őt szavalni a budapesti Zene-művészeti Főiskola ünnepi áhítatba merült közönsége előtt. Mindig és mindennütt Farkas Gyulát láttam, tudtam a költő oldalán. Ez az állandó és meghitt baráti viszony adja meg Farkas Gyula tanulmányának behizelgően közvetlen hangját. Mintha baráti körben, minden nagy-képűség nélkül, a maga szerény modorában beszélne hozzánk, Mécs László könyveinek és leveleinek költői sorait idézgetve. Bizonyára akadnak olvasók, akik egynémely állítását nem fogadják el teljes egészében. Ez természetes, — hiszen kortárs ír a kortársról, ez a kor pedig telve van ellentétekkel, bizonytalansággal. De Farkas Gyulának éppen az a legnagyobb érdeme, hogy meggyőződését minden kertelés nélkül nyíltan kimondja. Könyve őszinte írás. Méltó öhozzá és a költőhöz, aki — ime — szemünk láttára lett irodalomtörténeti nagysággá.

Mécs László életrajza a csehszlovákiai magyar kultúrtörténet egyik jelentős fejezete. Nyeresége a történetírásnak, hogy megírására olyan avatott tollú író vállalkozott, mint a berlini egyetem magyar professzora.

Fenyves Pál.

Sík Sándor: Gárdonyi. Ady. Prohászka. Lélek és forma a századforduló irodalmában. (Pallas Rt. kiadása, Budapest [929]) 401 l.

Egyike a legfontosabb könyveknek mindazok számára, akik újabb irodalmunkat s a napjaink közvéleményét alakító szellemi áramlatok élıindulását elismerni akarják. Sík Sándor azt tartja, hogy a millenium óta eltelt negyedszázad lezárt korszaknak tekinthető, amelynek pszichológiai és esztétikai uralkodó jellemvonásait Gárdonyi Géza, Ady Endre és Prohászka Ottokár fejezi ki legeredetibben, legélesebben és legművészebben.

„A kor magyar lelkiségének három különböző arculatát” így állítja elének a nagy eruditioju szerző:

„Gárdonyi a nyolcvanas és kilencvenes évek levegőjében nőtt fel, de magrázó egyéni élmények hatása alatt idegenné válik ebben a világban; kivonú a magyar közéletből, remetévé lesz, úgy gyötrődí ki magából, szemléldő, különc és mélyérzésű lelkéből, a maga egyéni világnézetét és

alkotja meg ennek belső indításaiból a magyar regénynek egy új formáját. Ady Andre a maga dekadens láztól és pogány magyar őserőtől forrongó lélek-kaoszával robban bele a magyar életbe; már nemcsak idegennek, hanem ellenségesnek is érzi mindazt, amit maga körül lát, minden kortársánál őszintősebb erejű magyar öntudattal, de ugyanakkor magyar-káromló forradalmi daccal lázad ellene, és evvel a tragikussá mélyült magyarsággal egy új, monumentális, trágikus lírát teremt. Probászka is messziről, a misztikus Isten átélés titokzatos világából érkezik, neki is idegen a szegény, vajdúd magyar világ, de életérzésének mindent értő, mindennel együtt-érző, mindent magához ölelő egycetemességével, az apostol lélekostói szenvedélyével meg akarja újítani, felemelni, átlétkiesíteni ezt a világot, és ez a kettős élmény a lírai-retorikai prózának egy egészen új és eredeti formáját hozza létre. Három ember: három műforma."

Sik Sándor könyvét az előadás elevensége, a nyelv kristályos tisztasága és az elvont tárgynak szokatlan melegséget kölcsönző emberiség teszi élvezetessé. Bizonyos, hogy ma nagyon kevesen vannak magyarok, akik gondolataik ily éles és következetes körülhatárolásával ily tökéletes formában tudnak értekezni s akik tudományos tárgyakat ily közel tudják hozni a művelt olvasó általános érdeklődéséhez.

A Mi Lapunk Könyvespolca egymás után rámutat azokra a könyvekre, melyeknek ismerete nélkül a magyar ifjút elképzelni nem tudunk. Beöthy Zsolt, Riedl Frigyes, Babits Mihály, Schöpllin Aladár, Makkai Sándor és Komlós Aladár tanulmány-köteteinek említése után örömmel és nyomatékosan ajánljuk Sik Sándor most megjelent könyvét azoknak figyelmébe, akik Szegfű Gyula: *Három nemzedék című alapvető művéből* már alaposan tájékozódtak a közelmúlt szellemi áramlatainak történelme felől.

Dr. Imre Lajos: A falu művelődése. Vezérfonál a nép nevelői számára. (A *Studium könyvesbolt kiadása, Budapest, 1922*) 143 l. Ara 7 60 K.

"A faluban végzett népművelői munka a legszilárdabb alapja és biztos kulcsa a nemzeti művelődésnek" (10. l.) — ezen a meggyőződéssel épül fel a romániai magyarság kimagasló jelentőségű kultur munkásságának a fogalmakat tisztázó és logikusan kifejtő, számos ösztönzést adó értekezése.

"Valóban, — írja egy helyütt dr. Imre Lajos — a jó tanítónak, lelkipásztornak, népművelőnek a folytonos munka, éllandó áldozat, másért való küzdelem az élete. Ebben ne várjon hálát vagy visszafejtést mert akkor inkább adjon ki pénzt kamatra. A nevelő élete nem hálában és visszafizetésben találja erejét és jutalmát, hanem abban, hogy sikerült előbbre vinnie azokat, akik rá vannak bízva. Meg kell becsülnie és meg kell értenie őket, a legkisebbtől a legnagyobbig; álljon mellettük türelemmel, hűséggel, ha ellene fordulnak is; áldozzon értük, ha kell — és mindig kell — egy egész életet. Mert ő utána igazodik önkénytelenül a falu. Az iskolában, templomban elmondott szavai visszatérnek kint az életben mások ajkáról; cselekedeteit szabály gyanánt tekintik mások s lassanként örömmel és hálával látja, hogy ölt testet lassanként az a gondolat, mely lelkében lakozott. *Hosszú és lassú munka ez, de nyomában soha nem érzett és áron meg nem vehető öröm érzése jár. Ezért a világ első hivatása a nép nevelőjének lenni és épp ezért függ a magyar nép nevelőitől a nemzet jóléte és jövője.*"

Dr. Imre Lajos értékes füzeté négy részre oszlik: I. A falu és népe. II. A kultúra lényege.

III. A falusi népművelés módszere és eszközei. IV. A népművelői munka szervezete. A függelékben hasznos irodalmi útmutatót talál az olvasó.

Falu barátai, regösdiákok! *Itt az írás, olvasatok érett észsel, józanon!* drf.

Vályi Nagy Géza: Földem, népem. (Kiadja Az Országos Jegyző Árvaház Egyesület Irodalmi Osztálya, Budapest, 1929.) 80 l. Éra 30 K.

Láttam ennek a verseskönyvnek kéziratát s még végére sem értem az olvasásnak, amikor megkértem a jeles poétát, gondoljon A Mi Lapunk olvasóira is, ajándékozzon nekik néhányat legszebb versei közül. Vályi Nagy Géza teljesítette kérésemet. Bizonyára mindnyájan emlékeztek azokra a megkapó költeményekre, melyeket a múlt ében között A Mi Lapunk a költő tollából.

Most itt van etöttem a kinyomott könyv, Haranghy Jenő hangulatos címlapjával s gyönyörködve olvasom újra meg újra a *magyar föld himnusát!* Olvassatok csak velem együtt:

Himnuszt zengek áldott nevednek, —
Anyámnál is jobban szeretek:
Anyáknak anyja, drága, ősi föld! . . .

Te vagy a lét és az utolsó
Reménység — bölcső és koporsó —
Élet s Halálnak szüzi méhe: föld!

Vigyétek ki ezeket a verseket a falura, fiúk! drf.

Félrecsúszott cserkészlet. (A 15 éves Palle: 44 nap alatt a Föld körül) Verne 100 éves évfordulója alkalmával egy dán újság pályázatot hirdetett földkörüli utazásra, hogy megdöntse a nagy író „80 nap alatt a Föld körül” című művének főhőse által felállított rekordot. Több pályázó közül az újságvállalat egy Palle nevű 15 éves inas fiút küldött ki, ez cserkészruhában vágott neki hosszú útjának. Angolországban — Canadán — Szibérián át 44 nap alatt elérte kiinduló-pontját és ezzel megdöntötte a rekordot. Az értelmes vállalkozó a modern technika minden közlekedési vívmányát használta fel céljának elérésében. Útja végeztével megegyezően elment Angolországba, Franciaországban pedig koszorút helyezett nagy ihletőjének, Verne Gyulának sirdombjára. Útját alig egy éve tette meg. Útleírása már magyar fordításban is megjelent. A 15 éves inas fiú valóban felemelő és dicséretre méltó cselekedetet vitt véghez. Azonban ne feledjük el, hogy *vállalkozása többé-kevésbé a cserkész-eszme túlhajtása, bizonyos tekintetben kijátszása volt.* Mert amikor teljes felelősség nélkül, gondtalanul, pénzzel bőven ellátva utazott Koppenhágától — Koppenhágáig, amikor a cserkészruha cégére alatt egy újságvállalatnak csapott reklámot, akkor tulajdonképpen lealacsonyította a cserkész-eszme nagyserűségét a nyárspolgári élet kicsinyes újságnívójára. Cserkészlet és reklám! Cserkészruha mint reklámciikk! Egyébként a könyv nagyon érdekes. Tanulságos és szép olvasmány fiatal diákok számára, elsősorban pedig azoknak, kik nem cserkészszempontból vizsgálják.

(Érsekujvár)

Varga Imre

Csehszlovákiai Magyar Cserkész

Az ideszánt cikkek, képek, értesítések a rovat vezetőjének címére küldendő: Bratislava, Vám-u. 32. III.

Rovatvezető:
KRENDL GUSZTÁV
magyar szakosztályi titkár

A Sváz Skautov R. Č. S.
magyar szakosztályának
hivatalos értesítője

Életmentő fiúk.

Irta: STRILICH PÁL.

„Hogyan, hát gyermekek is menthetnek életet?“ Érzem sok ember tartózkodó kérdését, mikor „életmentő fiúkról“ hall. Ebben az „ugyan“-ban van a növekvő fiú nagy lebecsülése.

Pedig hát milyen közismert az aesopus-i állatmese, mikor az egér hálát ígér az oroszlánnak s a hatalmas oroszlán egy „ugyan“-nal intézi el, mert hát hogyan segítene rajta ez a kicsi kis állatocska. A mese végén aztán kiderült, hogy a hálóba került oroszlán elpusztult volna, ha a kis egér éles fogaival át nem rágja a kötélbilincseket.

Igy vagyunk az életmentéssel is. Hány, de hány fiú mentette meg ifjú erővel, de erős lélekkel felnőtt embertársa életét!

S mi van ezen meglepő? Hiszen az életmentés elsősorban nem testi erőtől függ. Az oroszlánt megszabadító kis egér sem testi erejével győzedelmeskedett! Ilyen alkalomkor a legfontosabb az, hogy merjen az illető cselekedni.

Ezt a merést bátorságnak, áldozatkészségnek vagy hősiességnek nevezzük. Hát talán a magyar fiúból hiányzik ez a tulajdonság?

Határozott nemiemmel kell itt válaszolnom. Hiszen kikben él jobban a romantika? Kik tudnak leginkább lelkesedni az emberiség nagy hőseiért, a felfedezőkért és a kutatókért? Kiknek szorul el a lélekzetük, mikor az igazságért harcoló nemes indian főnök veszélyes helyzetbe jut? Kikben él annyira a felebaráti szeretet, hogy annak parancsait cselekedettel is tudják tanusítani? Kik a leghívebb templombajárók? Kik forgatják leg többet az imádságoskönyvet?

Eddig csak kérdéseket tettem fel. De tudok rá választ is adni. Ezt a választ azonban nem én akarom megadni, hanem az előttem fekvő 70 iratesomó néhányja. Hetven üggyirat, mindegyik arról szól, hogyan mentettek magyar cserkészek a 3. törvényünk — „A cserkész, ahol tud, segít“ — hü végrehajtása alkalmával emberéleteket.

A magyarországi magyar cserkészmozgalomnak nincsen kiűntetése, csak egyetlen egy: életmentésért. Egyszerű bronz lilium, zöld-sárga szalagon; ezt ma már hetven magyar cserkész hordja büszkén. S nem ez a büszkeség a fontos, hanem az, hogy ezzel egyidejűleg hetven magyar családból elűzték a fekete rémet, a halált.

E hetven fiúnak életmentési iratai közül lássunk néhányat. Ezek majd feleletet adnak az előbb feltett kérdésekre.

Kerek István tizenhárom éves cserkész jelentése ezt mondja:

— „A Dunában több gyermek fürdött. Én a fürdés után napfürdőztem, mikor nagy sikoltást hallok. A Dunaparton fürdő gyermekek rémülten szétszaladtak. Odaszaladva láttam, hogy az örvényben két gyermek egymásba kapaszkodva fuldokolva kapálódzik és alámerül. Utánuk ugrom és alábukva azonnal megragadom az egyiket, míg a másik a lábamba kapaszkodott. Alábuktam ismét, hogy megszabaduljak tőle. Sikerült mindkettő

nyakát átölelnem és háton úszva az örvényalatti sekély vízbe eljutnom, ahol talpra állítottam őket és az övig érő vízben a partra vezettem“.

Nézzük Bánó Imre, V. gimn. tanuló életmentési esetét:

— „Csónakkal mentünk ki a megyeri ártérre, majd visszafelé újból és újból visszaeveztünk. Egyik házban a padlásra felvitt kis csecsemőt nem tudták lehozni, mert az ár nemcsak az udvart, hanem a padlásfeljáró ajtaját is elöntötte. Már kinyitni sem lehetett. Én, mint kistermetű fiú, felmásztam a padlás szelelő lyukáig s itt bebújtam, és kiadtam a csecsemőt. Belül azonban magas volt a szelelő nyílás és nem tudtam kikapaszzkodni, meg kellett tehát várnom, míg az emladozó házak között téglák kiemelésevel nyílást készítettek s így ismét a szabadba jutottam“.

A fiú szivekben ott élt a hősiesség, jobban talán, mint más emberekben.

Csak ilyen lelkülettel lehet az örvénybe elmerült fuldoklónak utánaugrani vagy a roskadozó ház padlásán felejtett csecsemőért felkúszni. Hogy valaki eredményesen menthessen életet, hősi lelkületen kívül, szükség van még tudásra is. Az oroszánt megszabadító egérnek is tudni kellett, hogyan szabadítsa meg az állatok királyát. Ezért van azután, hogy már a legfiatalabb cserkész tanulja az első segélynyújtás tudnivalóit és idősebb korban már az életmentés sok fogásait is ismerniök kell.

Olvasóim közül bizonyára soknak ezen soraim fájó emlékezés: „Miért nem volt az én szerettem tragédiájánál is a közelben egy segítő kéz?“. Ezek és azok a kedves olvasóim, kiket szerencsés sorsuk ilyen csapástól megkímélt, de rokonérzéssel olvasták az előbb elmondott életmentési eseteket, mind hajlandók lennének az életmentés ügyének segíteni. Ezekhez mind egyetlen egy kérésünk van: „Ne engedjük kiveszni a mai eseményeket és áldozatkészséget megvetéssel kezelő világban a hősi lelkületet!“ Mert kell az életmentéshez lélekjelenlét és mentési tudás, de elsősorban kell a lélek. S ebben mindenki segíthet, aki a tettet, a mentőt és a cselekvésre kész fiúlelkületet megbecsüléssel nézi. Így keletkezik majd sok ilyen tett; és simogató kézként törli el a bajt és a puha kendő szárítja fel a könnyeket.

Hogyan próbáztassunk?

A cserkészlet célja erős, egészséges és egész emberek nevelése, hogy bármily körülmények között is, megállják helyüket. Ezt a célt igyekszik a próbák segítségével megközelíteni. Tehát nem szabad elfelejtenünk: *az anyag nem cél, hanem eszköz.*

A próba a fiút, mint már említettem, helytállóvá teszi. De nem kíván szaktudást, hanem csak *általános* ismeretet. Tehát nekünk se szabad szakszerűen és szakkifejezéseket kérdeznünk. Elégedjünk meg a rendes beszéd szóalakkal. Ha pedig okvetlenül kell és a próbázó értelmessége megengedi, úgy *magyarázzuk* meg az idegen szavakat.

A próbáztató nem vizsgáztató tanár és a próbázó nem diák. Nem szabad a próbáztatást, mint feladott leckét tekinteni. Meg kell győződni a fiú *tudásáról* és nem arról, hogy mit tanult. A kérdéseket tehát úgy kell feladni, hogy arra ne válaszképpen a betanult szöveggel, hanem annak értelmével. A próbáztató szerezen tudomást a fiú tudásáról és vizsgálja meg, mennyire érti az anyagot.

A próbáztató *szeretettel* viselkedjék a fiúval szemben. Ne éreztesse soha, hogy többet tud

és a tudásával a próbázás alkalmával kérkedik, mert erre a kirándulás és a tábor alkalmával bő tere nyílik. Ellenben, ha már a próbázó tudását kimerítettük, egészsítsük ki mindig. A fiú vegye észre, hogy vezetője, szerető testvére vagyunk és minden alkalmat felhasználunk a segítségére és tudásának gyarapítására. Ha felkel a fiú az asztaltól, érezze, hogy mennyire okosabb és ügyesebb lett és alig várja az újabb alkalmat ismereteinek újabb bővítésére.

Figyelemmel kell még lenni a próbázó értelmiségére, korára és foglalkozására. Diákok nem lehet úgy vizsgálat alá fogni, mint a tanoncol. Idősebb és értelmesebb fiúknál pedig már a próbáztatás egyes pontjainál fel kell hívni a figyelmét a célszerűsége és a szükségessége. Pld. a természet ismeretnél, anatómiánál.

A próbáztatás jó foglalkoztatása is a fiúknak. Tág tere nyílik itt az egyén kifejlődésének és az önuralomnak. Adjunk a fiúknak (idősebbnek vagy vezetőknak) egyes próbapontokat; érezzék ők is, hogy észrevevesszük igyekvésüket és avassuk így segítőtársainkká. Közlebb kerül ezáltal hozzánk és mi is hozzá. Nagyobb az önbizalma, a jövőben pedig nagyobb munkák elvégzésére is vállalkozik; ezzel hasznosan foglalkoztatjuk; megismerjük értékét, jó és rossz szokásait

Hogy történik a próbáztatás.

Jóváhagyta a magyar cserkésztanács 1929. márc. 3-iki komáromi gyűlésén.

III. o. próba. (Ujoncpróba.)

Az ujoncpróbára előkészült próbaidős cserkész jelentkezik az őrsvezetőjénél, aki a próbaanyagból kikérdezi. Az ujoncpróbát a rajparancsnoknak teszi le a próbaidős.

A próba letételenél jelen van a próbázó, a próbáztató (rajparancsnok), az illetékes őrsvezető és az előkészítő (utóbbi, ha nem az őrsön belül történt a kiképzés.)

II. o. próba

Csakis fogadalmat tett cserkész próbázhat. A próbáztatás pontonként történik. A próbáztatáson jelen van a próbáztató (kiképző-instruktor), a próbázó, rajvezető és rajparancsnok. A próbáztató a próbát ennek sikeres letétele után az illető próbakönyvében elismeri.

I. o. próba.

Csakis a teljes II. o. próbát tett cserkész próbázhat. A próbáztatás pontonként történik. A próbáztatáson ugyanazok szerepelnek mint a II. o. próbánál.

Különpróbák.

Csakis teljes I. o. próbát tett cserkész próbázhat. A próbáztatáson jelen van a próbáztató (kiképző-instruktor, lehet maga a főparancsnok is), a próbázó és a főparancsnok, mint ellenőrző.

Különpróbák.

Összeállította: Nagy József (Pozsony) Jóváhagyta a magyar cserkésztanács 1928. dec. 9-iki gyűlésén. Minden csapatra kötelező!

1. Ács (gyalú).

Ismeri a bútorgyártásnál használatos puha és kemény fánemeket; helyesen használja a fűrész, gyalút, vésőt, fúrót; elkészít valami használható bútort, pl.: széket, padot, számolyt, asztalkát, szekrényt.

2. Archeológus (Őskori karperec)

Az emberiség fejlődésének főbb korszakai, ókori kultúrnépek. Csehszlovákiának részlete-fesebb ismerete a paleolitikától a földvárkorszakig. Tipikus cseh, szlovák leletek (agyag edények, szerszámok, fegyverek) korát és hovátartozását meg tudja állapítani. Lakóhelye környékén lévő lelőhelyek, települések és földvárak.

3. Atléta (Szárnyas lábfej.)

A) 13 éven alul: helyes gyaloglás, s'artolás, atlétikai életmód. 60 m: 9"; helyből távol: 180 cm, nekifutással: 300; magasugrás: 110 cm; bőrlapdahajítás 40 m; 1500 m cserkészmenet.

B) 14—16 évig: helyes start; a hajítóeszközök mérete és súlya (diszkosz, gerely és súly): ficamodás és izomláz kezelése; 90 m: 14"5"; 200 m: 35"; helyből magas: 90 cm; magas; 120 cm; távol: 360 cm; súly (5 kg): 650 cm;

füles (2 kg, 30 cm-es fülel): 20 m vagy gerely (2'30 m, 600 gr): 18 m; 2500 m cserkészmenet.

C) 16—18 évig: startoltatás, versenyszabályzat főbb előírásai, túltrenürozás jelei, pálya karbantartása, ugrópálya (magas és távol) előkészítése. 100 m: 13"5". 400 m: 1'10", 800 m: 3'20"; magas: 130' cm; távol: 420' cm; súly (7'50 kg): 580 cm; gerely (260 m, 300' gr): 22 m; diszkosz (2 kg, 21 cm átmérő): 16 m; 110 gát (10 drb 106 cm magas gát): 26", vagy rúdugrás: 230 cm.

A súlydobásnál a jobb- és balkéz állaga számít. Előfeltétel legalább 1 havi rendszeres tréning minden korosztálynál. Ha a fiú kinő a korosztályból, nem hordhatja többé a jelvényt, pl. a 13 éves cserkésznek le kell tennie, míhelyt 14-ik évét befejezte, vagy pedig újra kell próbáztatnia.

4. Bányász. (Két kalapács)

Valamely bányászati szakma általános ismerete (szén, vas stb.), mindenféle veszedelemnek és mentő berendezések, legalább 6 havi tényleges bányászmunka.

5. Betegápoló (Szív)

A betegápolás alapelvei, diétás konyha, kórházi ápolószolgálat, ágyvetés, szellőztetés, ügyes bánásmód betegekkel és agokkal, fertőtlenítő eljárások, járványok veszélyessége, leggyakoribb betegségek ismertetőjele, borogatás, lázgörbe vezetése, legfontosabb műszerek neve.

6. Céllövő (Céltábla.)

A csehszlovák kalonai fegyver szerkezetét ismeri; szélszedi, kitisztogatja és összerakja; közönséges céltáblára lő 200, 300 és 600 lépésről és normális pontszámot ér el.

7. Cipész. (Ár és kalapács.)

Megtalpal és javít egy pár cipőt; foltot varr vagy szögel reá; sarkalást csinál; ismeri a bőrfajokat és kikészítési módjukat.

8. Cserkésző. (Indiánus fej.)

12 saját fényképfelvétel vadállatokról vagy madarokról, eselleg vázlatok; meséljen részleteket az életükről és szokásaikról, ismerje nyomukat és hangjukat.

9. Csillagász. (Szaturnusz gyűrűvel.)

Ismer 25 csillagképet, tudja a világegyetem összetételét, a csillagok és más égitestek lényegét és mozgását; meghatározza az északi irányt a Sarkcsillag nélkül is, valamint az időt a csillagok vagy a hold állása szerint; ismeri a naprendszert. (Folytatjuk.)

A magyar cserkésztanács határozatai.

(Az 1929. március 3-iki komáromi gyűlésén.)

1. A csehszlovákiai magyar cserkészek „A Mi Lapunk“-ba, vagy a „Csehszlovákiai Magyar Cserkész“-be szánt írásait (költemény, szépirodalmi vagy cserkész tárgyú cikk, önképzőköri jelentés, rejtvény stb.) ezentúl a

beküldés előtt az illetékes csapatparancsnokok által tartoznak láttamoztatni.

2. Krendl Gusztáv lemondását a „Cseh-szlovákiai Magyar Cserkész“ szerkesztéséről a magyar tanács nem fogadta el.

3. A magyar tanács március 16-iki határidővel új választást rendelt el a magyar tiltkári állásra.

4. A pozsonyi B. K. K. cserkészcsapat magyar raját a tanács fölvette a magyar alosztály kötelékébe.

5. A kassai magyar cserkészek főparancsnoki tisztségéről Rácz Pál tanár lemondott. helyébe főparancsnokká dr. Sziklay Ferenc kultúreferenst nevezték ki.

6. A roznyói cserkészcsapat parancsnoki tisztségére felkérte Tichy Kálmán festőművszl.

7. A Szent György Körök és a pozsonyi Sarló, a magyar szakosztályból kiléptek.

8. A Sváz és a magyar csapatok közötti szerződést a Sváz letárgyalta és erről a határozatot Novák tiltkar megküldte a magyar tiltkárnak.

9. A magyar tanács legközelebbi tanácsülését május hó 19—20-án tartja meg Losoncon.

Külföldi krónika.

B.—P. a világ főcserkésze sokszor és büszkén emlegeti, hogy hogyan örökítették meg látogatását a hárshegyi Cserkészparkban. Tülvalevőleg ott betonba nyomott lábnyomatot vettek róla. Azóta azután az ausztráliai cserkészlisképző táborhely részére is kérték B.—P. lábnyomát, mire az öreg úr így írt: „Először is: az én lábam nem olyan szép dolog, hogy díszítésül fel lehetne használni, másodsor pedig: csak nem küldhetem el olyan helyre, ahol lábam még sohasem taposott?! Különben büszke voltam arra, hogy látogatásomat ép úgy örökítették meg, mint ahogy a gonoszlevő ujjlenyomatát szokták annak emlékére, hogy őfelsége vendége volt — a börtönnek. Így ha legközelebb Ausztráliába megyek, magammal viszem a legszebb pár cipőt, amilyent csak találok.“

A walesi tartományban járva — mint hajdanán Edward király — a főcserkész többek között megsemmisített egy meglehetősen „vegyes“ csapatot. Cardiff-ban, a híres szén- és kőolajvárosban jelent meg ez a csapat és tizenegynél nem kevesebb nemzetiségű fiút foglalt magában. Arab, hollandi, kínai, spanyol, francia, ír, walesi, nyugatindiai, angol, szemáli és olasz egyaránt találkozott köztük. Nem egy cserkész tiszt mondáná, hogy lehetetlen ilyen vegyes társasággal cserkész munkát végezni.

A hősök tisztelete a norvég cserkészekből sem vészett ki. Roald Amundsen-nek, a sarkvidék hősének, nemrég megült emléknapiján a cserkészek a legteljesebb mértékben áldoztak

emlékének és emlegették régebben hozzájuk írt szavait: — „Cserkészek, ne menjétek tóvára, mert a középút az egyenes út...“

Az újesztendő külföldön mindenütt a nagy Jamboree előkészületeivel kezdődik. 1929 „nagy éve“ lesz a cserkészlet történetének. A „nagykorú ifjú“ — a 21 esztendőös britbirodalmi cserkészlet — életlörténete el is készül erre az alkalomra.

A sport enciklopédiája

megjelent két vastok kötetben, Pálffy György szerkesztésében az Enciklopedia Részvénytársaság kiadásában Budapesten.

A magyar sportirodalomnak eddig leghatalmasabb alkotása ez a könyv, s a volley ball-t kivéve valamennyi sportág szakszerű elméleti és gyakorlati ismertetését adja. Meghatározza a sport fogalmát, kifejti jelentőségét. Foglalkozik a primitív népek sportjával, a népsporttal, az exolitikus népek sportjaival. Nagy vonásokban megadja a testkultúra fejlődésének történetét az ókori egyiptomi és görög sporttól kezdve a középkoron és a renaissance korszakán át korunkig. Ezek kapcsán foglalkozik az ókori s a modern olimpiai versenyekkel.

Utasításokat, tervrajzokat ad *sporttelepek építésére*, meghatározza a *szakszerű tréning mibenlétét* s rövid orvosi szaktanulmányban érinti a sport egészségügyi jelentőségét. Ezek után rátér az egyes sportágak ismertetésére. Megadja eredetük, fejlődésük történetét, szakszerűen ismertelényegüket. Hasznos utasításokkal szolgál a *tréningre, versenyre, sportszerű életmódra*. Tájékoztat az egyes sportágak jelenlegi általános helyzetéről.

Foglalkozik a középiskolai-, főiskolai- és munkássporttal s végül a cserkészzettel, ezt nem sorozza a szoroson vett sportok közé, de rokonnak látja a sporttal, mert mindkettőjük célja egy: tökéletesebb, egészségesebb embertípus kialakítása.

A könyv a budapesti Kunossy grafikai részvénytársaságnomása és tele van fényképfelvételekkel és szakábrákkal. Terebessy János.

A legkülönfélébb

konyhakerti, gazdasági és virágmag, virággumó, kertiszerszám, növényvédelmi anyag

Berghoffer János

magkereskedő cégnél szereshető be

Bratislava-Pozsony

Közlársaság-tér 13

T. 25—15 Póstaftók.

REGŐS NEMESSZEGRY

Köszöntés.

A szürke, téli, lomha égből
Részegre, kékre itta magát
Napfényből és csodakék színből
S úgy zsong, dalol piros ütemben
Feleltem, mint a zengő tavasz
Fenséges, drága riadója.
Pedig még barna rügybe rejtve
Piheg a lomb és szunnyad a vágó
S a szűz hó alatt álmodik a Föld.
Mégis . . .

Szeretném magam felnyilazni
Az ujjongó kék magasságba;
Részegre inni lomha lelkeim
Napfényből és csodakék színből.
Szeretnék új ritmusra lépni;
Nótával és új ugró kedvvel
Nekivágni messzi utaknak;
A dermezt szívvel csüggedőknek
Kiáltani harsány torokkal, . . .
S dolgozni, bízni és szeretni!

(Komárom)

Gábris József
fg. VIII. o. t.

A bevezető szép leírás után az érzések gazdagsága tárul elénk, csupa élet, erő és bizakodás.

Regél a Csermosnya.

A „Szépkő“ szikla regéje. Az Ormocsák nyugati oldalán ágaskodik a Szépkő-szikla. Kíváncsian tekint a lába alatt elterülő, valamikor híres vasgyár romjai felé. Mintha azt kérdezné, hová tűntek el a régi nagy idők? Úgy néz a Somhegyre, mintha kérné, ne fossza meg a lenyugvó nap végső sugarától. Erről a sziklaról a következőt regélte a falu utolsó regőse:

Réges régen élt itt egy gazdag lovas. Ha fekete ruhájában fekete lován megjelent, elrémült a környék. Nyíl nem járta. A dárda visszapattant róla, pedig páncélja se volt. A vára a Szépkő sziklán állott. Hónaponként egyszer kijött várából és elrabolta a vidék legszebb leányát. Azt mondták róla, hogy a lányok vérével kiszívja, elszáradt csontjaikat pedig leszórja a vár sáncairól.

De Isten büntetése utólérté. A haragvó Isten megszokta gazságát. Elküldte Villámot. Ez szétrombolta várát, gazdáját pedig tüzes nyilával egy földalatti börtön falához szögezte. A nép sokáig vélte hallani a lovas panaszos nyöszörgését. Azt hitték, hogy kincsei halomban hevernek a szikla

mélyén. Két legény meg is kísérelte a szikla fenekére való bejutást, de midőn belülről zöngést hallottak, ijedten elmenekültek.

Az idő vasfoga pedig hasogatja a sziklát évről évre, mintha a régi idők borzalmának minden nyomát el akarná tüntetni.

(Rimaszombat)

Kuchta Ferenc
fg. VI. o. tan.

Elválás.

Embernyi emberré lettem.
Kezdődik az élet.
El kell menni, itt kell hagyni
Ezt a sok jót, szépet.

Kedves kicsi szülőfalum,
Csak téged sajnállak.
Még az értem szomorkodó,
Jó édes anyámat.

Bájos idők, gyermekévek
Elmúltak, elszálltak . . .
Ki tudja, hogy az életben
Rám mily sorsok várnak?!

Öröm lesz-e az életem
Vagy pedig csak bánat . . . ?
Láthatom-e még valaha
Drága jó anyámat? . . .

Akárhová dob a végzet,
Bárhova is érjek:
Visszasírlak szülőfalum
S édesanyám, téged!

(Esztergom)

Péli István

I. év, tanító növendék

A ragaszkodás a szülőföldhöz és az édes anya iránti szeretet egyszerű, meghatározott módon nyer kifejezést.

Fehér tél.

Fehérré vált a bűnös világ.
Legendás leple, ezüsthátyla
Széthintve minden kopasz ágra.
És télen egyre nő a virág!

Kinyílt Krisztus koszorúja,
A szent fájdalom istenkertje.
Ezüst szirmai, hópehelykék,
Tisztán hullanak le a földre
S fehérre mossák az ember lelkét!

(Komárom)

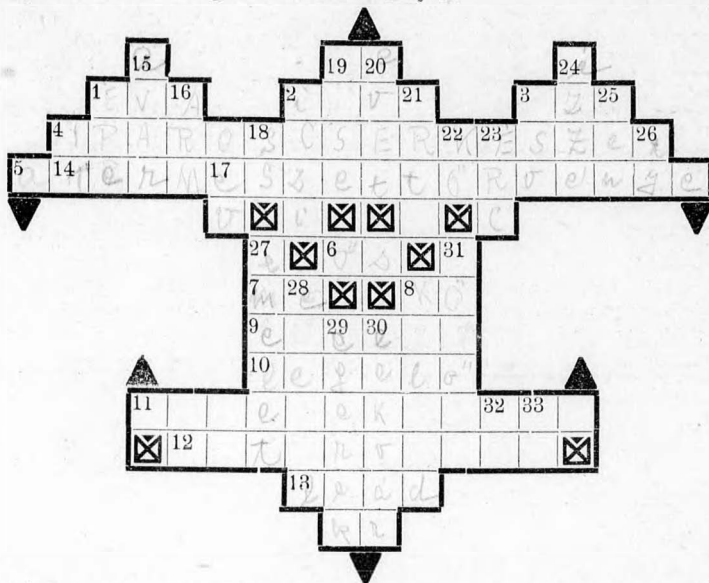
Mészáros Árpád
fg. VI. o. tan.

Még küzdesz a formával, rimmel, találó szavakkal. De a gondolat kicsillan, mint felhők közül a ragyogó nap s látjuk lelked tisztaságát a szöveg szövevényében a szépen. Csak előre!

FEJTÖRŐ

1. Keresztszórejtvény. Oriskó István iparoscserkész Érsekújvár.

Vízszintesen: 1 Az első nő neve. 2 A Répce baloldali mellékfolyója. 3 Mutatónévmás tárgyestben, ékezet nélkül. 4 A cserkészlet újabb alakulata Érsekújvárott. 5 Ez tart rendet a növény és állatvilágban, névelővel. 6 Régi máskép. 7 Engemet, latinul. 8 Utat készítenek belőle. 9 E nélkül nem élhet ember. (Első hangzójára ékezet teendő). 10 Ez kell a baromnak. 11 A legnagyobb élő magyar ifjúsági író művei. A könyvespolc nem régen írt róla. 12 Építésnél ezt csinálnak, ha a régi rossz. 13 A rádió állomás teszi.

Függőlegesen: 4 Személynév más (fordítva). 1 Egészséges-e? (máskép). 15 Régi pannóniai nép (gyűrűről ne-

vezetes). 16 Szegény (idegen nyelven). 17 Esztendő (máskép). 18 Egyforma mássalhangzó. 2 A kicsi ikerszó másik fele (régiesen írva). 19 Fogadalom, máskép (fordítva). 20 Mókus, máskép. 21 Sötét latinul (visszajáról). 22 Egyenlő vízszintes 8-cal. 23 Bányásszák. 3 Ásvány rövidítése. 24 ...porrá. 25 Szlovák mutatószó. 26 Kettős mássalhangzó 27 Földszintre rakják. 28 Táplálék rokonszáva. 29 Házi rágcáló is (többes számban). 30 Rendszerint szilvából főzik 8 Népies megszólitás ön helyett 31 Állatokat készít ki gyűjtemények részére. (Első 4 betű) Utolsó két betűje mutató névmás. 32 Tagadó szóeska. 33 A tea népiesen (fordítva).

2. Sakkrejtvény (Lóugrás). Ambrus István IV. o. t. Losonc.

	zott		tet-	ket		lek-		
	más.	el-	ősz-	na-	Sát-	tek	gam	*A
lat	az,	fo-	ko-	min-	A	cse-	lek	szem, ért
a	sza	Ta-	fo-	sze	la-	nem-	hosz	ma- mi-
	na-	ki-	köt-	ja.	szú	szem-	kor	cse-
	kit-						csak	

3. Számítási fejtörő. Mihók Pál IV. o. t. Füle.

Egy végrendelet 41.000 koronás hagyatéka a 3 fiú közt úgy osztandó fel, hogy a középső fiú félannyit kapjon, mint a legfiatalabb. A legöregebb pedig a középső fiú örök részének egy harmadát kapja. Mekkora összeg jutott egy-egy örökösre?

4. Pótlórejtvény, Menyhárt László II. o. t. Rimaszombat.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Függőlegesen: 1 Az arc része. 2 A hegy teteje. 3 Ázsiai nép. 4 Férfinév. 5 Hadiszerszám. 6 A házban van. 7 Az első ember neve. 8 Cserkészek kedvelik. 9 Minden anya fia ilyen! 10 Időt mérő eszközt készítő mesterember. Ha mindezt kitaláltad, a vastag négyzetekben a legnagyobb magyar elbeszélő költő nevét kapod.

Jegyzet. A megfejtést levelezőlapon kell beküldeni május hó 10-éig. A megfejtők között két értékes könyvet sorsolunk ki.

A Mi Lapunk februári számában közölt fejtörők megfejtése.

1. Sakkrejtvény.

Ahol álltam, sárga fővényszőnyeg
Volt írtve s tartott a mezőnek,
Melyen a levágott sarjúrendek
Mint a könyvben a sorok, heverték.

2. **Képrejtvény.** Árpádok hatalma.
 3. **Betűrejtvény.** Olt, Bólt, Folt, Holt, Solt, Zsolt, Volt.
 4. **Számrejtvény.** 1 Barát. 2 Beregszász. 3 Mód. 4 Narancs. 5 Tojás. 6 Töke. 1—29-ig: Beszegődtem Tarnócára bojtárnak.

5. **Mozaik-fejtörő.**

lúd	bőr	moly
új	bor	ág
táj	szó	rend
hám	fa	tál
eke	vas	orr
rém	hír	név

Luther Márton.

Nyertesek: 1 Mikó Gyula Liptószentmiklós (Darkó István: A felhők hőse Pákozdon). 2 Ozorák János Érsekújvár (Komlós Aladár: Az új magyar lira).

Helyesen megfejtette: Csúzról: Honig Kernél és Feri. Darnyáról: Bacskay József, Deákiból: Hajdú Tibor, Egyházzelléről: Mészáros Ferenc Sándor. Érsekújvárról: Babó József, Berkesy István, Halász János, Márkus P. Ozorák János, Ozorák Mihály, Szabó Ivár, Szóke Béla. Feledről: Okos József, Steinhübel Ferenc, Fülekről: Czirják Sándor és József, Mihók Pál, Ipolyságról: Ferlik Gyula, Horváth Zsiga, Molnár Béla, Szabó Sándor, Révész Mór. Kassáról: Hanák Károly, Komáromból: Nagy Béla, Liptószentmiklósról: Mikó Gyula, Losoncra: Altmann László, Békéssy Ödön, Christ Vilmos, Czudor Pál, Fuszek Lajos, Hekseh György, Hodlik Lajos, Mega Dániel, Megyery Gyula, Petik Rudolf, Vida József, Munkácsról: Ur Lajos, Peredről: Zilizi Menyhért, Pozsonyból: Ghillányi Tibor, Manigatti Emma, Manigatti István, Zimmer Mária, Szabó György, Török Árpád, Püspökből: Varga László, Rappról: Bolyós Béla, Rimaszecséről: Révay Géza, Rimaszombatból: Böszörményi Andor, Czikora Aladár, Feldbrand Béla, Ferencz Gyula, Halmy Károly, Menyhárt László, Stubendek István, Szilágyi Ferenc, Rozsnyóról: Kosztúr József, Smalkó László, Sajórecskéről: Béres Zoltán, Sajószentkirályról: Kolmonth Ferenc, Sávolyból: Adám Antal, Brehely László, Tornaljáról: Kövér Béla.

HIREK

Pályázat.

Ezennel pályázatot hirdetünk erre a kérdésre: „*Mi az érdekes Világjáró közleményeiben?*” — Eddig több érdekes cikket hoztunk Világjáró úti élményeiből s érzékeny lelkű olvasóink nagy érdeklődéssel olvasták e cikkeket. Aki a fenti kérdésre a legjobb feleletet adja május hó 1-ig, Világjáró szíveségéből egy kis albumot kap jutalmul hadifogly-munkákból egybefűzve.

A Mi Lapunk szerkesztősége.

Köztársaságunk elnökének, Masaryk G. Tamás 79 ik születése napját március 7 én mindenfelé megünnepelték. A bölcs gondolkozású elnöknek magas kort adott az isteni gondviselés és születése napján mindenki szeretettel gondolt rá, kérve az Istent, hogy ezt a napot még sokszor érje meg népének örömére.

Móricz Zsigmond ceruzajegyzete egy Móricz-tanulmányon. Móricz Zsigmond feleségével, Simonyi Máriával, nemrégiben Nyugatszlovénzkön: Komáromban, Érsekújvárról és Pozsonyban járt, ahol Simonyi Mária Földes szintársulatában vendégszerepelt, így a Búzakalászbán is fellépett. Pozsonyban történt, hogy egy Móricz-tanulmányt juttattak a híres író kezébe diákismerősei. A tanulmányt Zapf László beregszászi származású első szemeszteres bölcsészlettan hallgató írta és olvasta fel Bujnák Pál dr. magyar irodalmi szemináriumában a Komensky egyetemen. A terjedelmes dolgozat főként a Sári bíróval foglalkozik és a Móricz-írásokban előforduló társadalmi és osztálykérdéseket részletezi. Móricz Zsigmondnak nagyon megtetszett a 18 éves fiú írása, fel is olvasta reggel a feleségének. Amikor az idősebb diákok visszavitték fiatal társuknak a füzetet, a következő ceruzajegyzetet találták a tanulmány végén: „Különbös érzéssel olvastam végig. Mintha valakinek adatnék, hogy holta után hallja a róla szólót. Ez volt tegnap? Nem baj, jön a Holnap, a Holnap! Móricz Zsigmond.” A ceruzajegyzet a fiatal, alig fél éves pozsonyi magyar tanszék és szeminárium munkájának első kedves elismerése volt.

A finn Kalevala kiváló cseh fordítója, a cseh írók nesztora, Holecek József, 76 éves korában március hó 7 én Prágában meghalt.

A Mi Lapunk a husvétii szünetre való tekintettel egy héttel korábban jelent meg.

Magyar Mult címen koronás füzetekben adja ki a Kassai Kereskedelmi és Ipari Nyomda a magyar történelem legszebb részeit a honfoglalás korától a legújabb időkig. Eddig a népiesen és vonzóan, különösen a tanuló ifjúság számára megírt füzetekből megjelent hat: I. A pogány magyarok. II. Árpád házi királyok. III. Mátyás kora. IV. Törökvilág Magyarországon. V. II. Rákóczi Ferenc és kora. VI. A nemzeti eszme ujjaéledésének kora. — A történelem az élet tanító mestere és minden tanuló kötelessége, hogy nemzetének történelmét alaposan ismerje. A Magyar Mult szórakoztat, nevel és tanít. Minden magyar diák vegye meg! Kapható bármely könyvkereskedésben.

Husvétii tojás keresztjérejtvény mellékletünkre felhívjuk olvasóink szíves figyelmét. A rejtvény megfejtői a magyar menzák javát is szolgálják.

Amibe a babilon királya került. Amerikai lapok a „Borbélymesterek Világkongresszusának” new yorki összejövetele alkalmából közlik, hogy a női fodrászipar az elmúlt években eddig soha nem tapasztalt jövedelmekre tett szert. A mult évben az Egyesült Államok területén 60 millió asszony és gyermek látogatója volt a fodrászüzleteknek, akik nem kevesebbet mint 390 millió dollárt költöttek.

Sportcikkeket

és cserkészfelszerelési tárgyakat legjobban minőségben és legolcsóbban

Weidenhofer és Mártonfy

sportárúházában szerezhethet be.

!

Bratislava Dlhá 13. — Košice Hlavná 63.
Cserkészeknek és diákoknak 10% kedvezmény.